БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД YНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

№ 72 (11570)
1968 оной мартын 26,
вторник

сэн 2 мүнгэн

...АЛАЙ YБЭЛЖЭЛГЫН ...ШИИДХЭХЫ YE

...шадарай унжагай ута ...саа байбашье, адууһа ...орео гэжэ хэлэхэ саг ... Малай үбэлжэлгын ...таба һара дүүрэхэеэ

...үбэлжэлгын эхиндэ рес... колхоз, совхозууд урда ... үбһэ, тэжээл бага ... байбашье. олон мян... оролдосотойгоор, ...ажаллаһанай ашаар ... тоо толгой олошо... ашаг шэмыень дээшэ... зорилго урагшатайгаар ...

...жэлэй гараһанһаа хойшо ... ажахынуудта 30 ...тугал, 500 мянга га... гушаад мянган пор... Дүршэл шадабари ...нод, тугалшад, гахай... үрэсэеэ гарза хоролто... болгожо байна. Жэ... Мухар-Шэбэрэй «Эрдэм» ...нэгэдэхи отделениин ... Дугаржап Чими... Цыбиков, Санжа Ба... отарынхид зуун хо... зуу гаран хурьга ... һайнаар түлжүүлжэ

...табан жэлэй даабарииe ... урид бэелүүлхэ со... абаад, республи... ажахын хүдэлмэри... мурысөө үүсхэһэн ... аймагай совхозуудай ...үбэлжэлгэеэ хэзээ хэзээ... һайнаар үнгэр... Эдэнэр түл түрэ... хоролтогүйгөөр түл... малаа һайнаар ондо ...ха зуураа, адууһа ма... шэмэ дээшэлүүлжэ ... аймагай ажахынууд ...нёдондонойхиһоо 1.8 ...ха, 100 гаран тонно ... худалдаа.

...малаа һайнаар үбэл... ашаг шэмыень дээшэ... ажахынууд Улаан... Хориин айма... Эндэхи малшад үбһэ ...айгаар гаргашалжа, ...тойгоор харууһал... шадана бшуу.

...юрэнхы дээрээ рес... малай үбэлжэлгэ ... үнгэржэ байна. ... томо малай ... орохо баримтанууд ...гдэнэ. Байгша ондо ... колхоз, совхозуудта ...һоо олон хони, хурь... ороод байна.

...үбэлжэлгэ илангаяа ...нгын, Зэдын айма... ажахынуудта бэрхэшээл... хоролтотойгоор ... Хяагтын аймагта аб... ...дайнь аяар 17 про... ...йнь—1,9 процент, ...дайнь—28 процент ...

... адууһа мал, нэн түрүүн... ...тэнь, үхэл гарзада ...? Энээнэй гол шал... малшадай шадабари, ... болоно. Шалгалта ..., олохон газарта ша... ..., ажалдаа хайша ...даг хүнүүд малша... боложо байна. Тии... малаа саг сооно ...һалха, дэбдихэрыень ...жэ оролдонгүй бай... тураана. үхүүлнэ ха

юм. Һаяхан Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо хонишон Бутыт Дансоруновагай үбшэлхэдэ харууһалдаг түлгэнүүдынь бүхэли үдэртөө тооной хооһоор хаалгатай байгаа. Энэ ушарта колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд дары хэмжээ абадаггүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Үбшэлһэн малые саг соонь эмшэлхэ, малые зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалхадань малшадта туһалха талаар зоотехнигүүд, ветеринарна хүдэлмэрилэгшэд хангалтагүйгөөр ажаллана. Түрүү ажахынуудта үбшэлһэн, тураһан малые и з о л я тор-профилакторидо суглуулжа, тусхай һайнаар харууһалдаг, эмшэлдэг байгаашье һаа, энэ дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэгдэнэгүй.

Малай үбэлжэлгэдэ бии байгаа дутагдалнуудые түргэнөөр усадхажа, малаа һайнаар ондо оруулха гээшэ мүнөө үедэ эгээн шухала зорилго болоно. Хабарай эхин һарын эсэс болоод, газаа игаабари дулаан болобошье, малшадай хүдэлмэри улам бэрхэшээлтэй, харюусалга ехэтэй болонхой.

«Хабарай тэнгэри хагтай богтой» гэжэ мэдэдэг хадаа, дүршэл ехэтэй малшад үбһэ тэжээлээ гамнаха, дулаан үдэр, час бүхэниие алдангүй малаа бэлшээдэг байна.

Үбһэ тэжээлэй хомордоод байхада, тэрэнээ зүбөөр хубаарилха, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ тон шухала. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, зоотехнигүүд адууһа малайнгаа тамир наринаар шалгажа, бии байгаа тэжээлээ сүм бүридхэжэ, тэрэнээ зүбөөр хэрэглэхэ арга малшан бүхэндэ олгохо уялгатай.

Энэ жэлдэ олохон ажахынуудта һолоомон элбэг байна. Теэд тэрэниие хэршэжэ, ууралаар буйлуулжа адууһа малда эдюулхэ хүдэлмэри мууса эмхидхэгдэнэ. Мүнөө дээрээ һолоомон гансал һаалиин гүүртэнүүдтэ буйлуулагдана, хэрэглэгдэнэ ха юм. Энээниие зүб гэхын аргагүй. Һолоомо хэршэхэ, буйлуулха түхеэрэлгэнүүд һүүлэй жэлнүүдтэ хаа хаанагүй түхеэрэгдэнхэй. Тэрэниие хүсэдөөр хүдэлгэжэ, буйлуулагдаһан һолоомо бусад гүүртэ, отарануудта зөөжэ болохо байна.

Олонхи аймагуудта, ажахынуудта саһан хайлажа, тарялангай узуур, майла добын хагдан толботожо гараба. Энэ үедэ малаа шадажа бэлшээхэ, уһаар дутаахагүй эрилтэ табигдана.

Түрүү ажахынуудай жэшээгээр үбшэлһэн, тураһан малые байлгаха, хүл дээрэнь гаргаха изолятор-профилактори колхоз, совхоз бүхэндэ эмхидхэхэ саг ерээ. Энээниие эмхидхэхэдэнь ажахын хүтэлбэрилэгшэд ветеринарна хүдэлмэрилэгшэдтэ бодото туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Нүхэд малшад! Малай үбэлжэлгын энэ шиидхэхы үедэ үсэд шангаар, үнэн сэдьхэлһээ ажаллажа, нэгэшье толгой малаа үхэл гарзада оруулангүй ногоон дэрэ гаргаха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ гээшэ таанадай арюун уялга мүн. Энэтнай түсэбтэ табан жэлэй даабарииe болзорһоо урид бэелүүлхэ хэрэгтэ түрүүшын алхам болохо бшуу.

ҮДЭРЭЙ ТЕМЭДЭ

«МУУ ҮРЭҺЭНҺӨӨ ҺАЙН УРГАСА БҮ ХҮЛЕЭ!»

Ингэжэ таряашан зоной дунда дэмы хэлсэдэггүй. Томо, һайн шанартай үрэһэ хэрэглэжэ, жэлһээ жэлдэ баян ургаса абадаг түрүүшүүл, ажахынууд республика доторнай олон. Тиигэбэшье тарилгадаа үрэһэ хүрэнгэеэ саг соонь бэлдэдэггүй, тэрээндэ хайша хэрэгээр хандадаг баримтанууд баһал олон дайралдадаг.

Хабарай тарилгын эхилтэр һара үлэбэ. Теэд республикын колхоз, совхозуудта үрэһэеэ тарилгын шанарта хүргэхэ хэрэг тон хангалтагүй байһаар. Энээниие доро толилогдоһон мэдээн гэршэлнэ.

Аймагууд	Тарилгын шанарта хүргэгдөөгүйнь	Тэрэ тоодо (прош)		
		һайса сэбэрлэгдээгүйһөө	Ургаха хүсэ багатайһаа	Шииг ехэтэй байһанһаа
Баргажанай	82	36	66	81
Бэшүүрэй	59	30	20	35
Зэдын	42	33	4	9
Яруунын	56	55	34	29
Загарайн	84	28	44	56
Захааминай	54	46	13	12
Кабанскын	91	32	39	79
Прибайкалиин	65	24	35	64
Хяагтын	37	17	19	18
Мухар-Шэбэрэй	27	11	13	9
Сэлэнгын	68	23	44	61
Түнхэнэй	74	25	16	65
Хориин	87	34	32	66
Хэжэнгын	64	30	16	44
Улаан-Үдын:				
Ивалга талын	96	64	44	77
Тарбагатай	61	19	18	48

Һүүлэй мэдээгээр республикын колхоз, совхозуудта шалгагдаһан үрэһэнэй 59,6 процентнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй.

Зарим аймагуудта бүри муу. Кабанскын, Хориин, Загарайн, Баргажанай аймагуудай ажахынуудта бүхы үрэһэнэйнь 80 гаран процентнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, шииг нойто ехэтэй. Баргажанай аймагта үрэһэ хүрэнгын 81 процентнь шииг нойто ехэтэй байһанһаа гологдоно. Энэ ушарта шииг ехэтэй үрэһэеэ хабарай нара һалхинда гаргажа хатааха тон шухала болоно.

Улаан-Үдын аймагай Ивалга талын колхозууд, Яруунын, Захааминай аймагуудай колхоз, совхозууд үрэһэеэ мууса сэбэрлэнэ. Жэшээнь, Ивалга талын колхозуудта шалгагдаһан 22 мянга гаран центнер үрэһэнэй 14 мянга гаран центнерынь хүсэд сэбэр болгогдоогүй, элдэб холисотой байһаар. Тэрэ тоодо 7000 центнер үрэһэн түргөөр илгажа боломоор буртаг ногооной үрэһэнһөө сэбэрлэгдээгүй.

Республикын колхоз, совхозуудта һайн шанартай — 1-дэхи, 2-дохи классай үрэһэн тон бага. Бүхы шалгагдаһан үрэһэнэй 244 мянган центнерынь гэхэ гү, али миил хорёод процентнь 1-дэхи, 2-дохи классай шанартай гэжэ тодоруулагданхай.

Ороохоной үрэһэ томо жэжээрнь илгаха хүдэлмэри мүн лэ хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Бүхы үрэһэнэй оройдоо хорёод процентнь тиигэжэ илгагдаа. Энэ хүдэлмэри илангаяа Баргажанай, Захааминай, Прибайкалиин, Хориин аймагуудай ажахынуудта муугаар эмхидхэгдэнэ.

Тарилгын шанарта хүргэгдэһэн үрэһэ хүрэнгэеэ хордохо хүдэлмэри гэдэргэ татагдана. Тиин сэбэр болгогдоһон, хуурай үрэһые хордоод, удаан байлгахада ургаха хүсэниинь дээшэлдэг гэжэ түрүү дүй дүршэл гэршэлнэ ха юм.

Үрэһэ хүрэнгэеэ тарилгын шанарта хүргэхэ талаар колхоз, совхозуудай агрономууд онсо харюусалгатай.

Улаан-Үдын «Электромашина» заводой Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ А. Ф. Наливко гэгшын хүтэлбэрилдэг бригада табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэл 9 һара соо дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй. Тинхэдэ энэ бригадынхид байгша онойнгоо түсэб 10 хоногоор уридлаха зорилготой. Бригадынхид энэ жэлдэ ажалай бүтээсэ табан процентээр дээшэлүүлхээр хараалаад, мүнөө бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): бригадын гэшүүд Е. Метакова, Берюгина, бригадир А. Наливко ба А. Аханянова.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

МАРТ 15 — МАЙ 15

САБШАЛАН, БЭЛШЭЭРИ ҺАЙЖАРУУЛХА ХОЁР ҺАРА

ХӨӨРЭЛДӨӨНҺӨӨ ХОЛО ОШООГҮЙ

— Наг шэбхэ гаргажа, сабшалангаа утэгжүүлэе, хаһа сагтань һайнаар уһалая...,—гэһэн үгэнүүдые Загарайн Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой конторо соо заабол дуулахат.

Артелиин гэшүүд, мэргэжэлтэд ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо тухайгаа мүнөөнһөө хэлсэнэ ха юм.

Энэньшье гайхалгүй. Адууһа мал үсхэбэрилдэг ажахы бүхэн нуга сабшалангаа һайнаар утэгжүүлжэ, зүбөөр уһалаад, үбһэ ногооной баян ургаса хуряажа, һү, мяха, нооһо эхээр абахые оролдохо ёһотой.

Һүүлэй жэлнүүдтэ энэ ажахын адууһа малайнь һүрэг нилээд олошорбошье, тэдээндэнь хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл абтадаггүй байгаа. Энээнһээ боложо колхозой үхэр мал үбэлэй хүйтэндэ эдихэ хоолоор дуталдажа, ашаг шэмэеэ татажа, нилээд хүшэр байдалда нэгэнтэ бэшэ ородог һэн. Энэ жэлэйшье үбэлжэлгэ һайнаар үнгэргэжэ байна гэхын аргагүй.

— Теэд эндэхин ямар тобшолол хэжэ, сабшалан, бэлшээри дээрэнь юун хэгдэжэ байна гээшэб? Энэ асуудалда колхозой главна агроном Бато Гендунов ингэжэ харюусана:

— Урда жэлнүүдтэ нуга сабшалангаа утэгжүүлхэ, уһалха, тэрэниие шулуу шохойһоо, һөөг бургааһанһаа сэбэрлэхэ хүдэлмэри биратай ябуулжа шадаагүй, арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглээгүй дээрэһээмнай гектарай дунда зэргээр 6-8 центнер үбһэн абтана.

— Теэд сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ юундэ багаар анхаралаа хандуулнабта?

— Хүдэлмэришэдэй дутал даһанһаа боложо намартаа бүхы луговодуудаа ондоо ажалда оруулха баатай болоргдоно,—гэбэ.

Эгээл энээн дээрэһээ намар, үбэлэй сагта хэгдэхэ бүхы шухала ажалынь таһалдана ха юм.

Энэ ажахын бүхы сабшалангай 839 гектар уһалагдадаг юм. Эды шэнээн газарта наг шэбхэ ехээр гаргажа утэгжүүлдэ, мүн хаһа сагтань һайса уһалха арга боломжо гүйсэд бии. Хонидой отара, малай гүүртэнүүдэй газаагуур, дал хотон соогуур хэды ехэ үнэтэ утэгжүүлгэ—наг шэбхэ хэбтэнэ гээшэб! Теэд эндэхид мүнөө болотор оньһожоруулагдаһан тусхай звено эмхидхэжэ, үнөөхи хэдэн жэлдэ обоолоотой хэбтэһэн хохир шэбхэеэ онгилжо, уһалуурийнгаа газар дээрэ тараангүй удааржа байһаар. Ханааб, һубагуудтань модо, шулуу зөөхэ машина, тракторгүй дээрэһээ оройтожо байна.

— Би луговодоор табадахи жэлээ хүдэлжэ байнаб. Нэгэдэхи бригадын Эргэ гэжэ газарта 80 гектар газар уһалха даабаритай хүм. Февраль һараһаа эхилжэ тэндээ 5000 кубометр тошо халяагааб. Минии даажа абаһан сабшалангһаа нёдондо гектарай дунда зэргээр 10 центнер үбһэн абтаа һэн. Хэрбээ һайнаар утэгжүүлээд, уһалаад байбал, гектарай 18—19 центнер абтахал ёһотой. Теэд наг шэбхэ хадалан дээрэ гаргаха хүдэлмэри оройдоошье ябуулагданагүй ха юм. Минии һанахада сабшалангай газар гансал үбгэжөөлнүүдтэ найдаад байнгүй, хонишод, малшадта даалгаха хэрэгтэй.

Тиигэбэл тэдэнэр өөрынгөө хүсөөр ойро тойронхи газартаа наг шэбхэ зөөхэ гэжэ һананаб. Нуга сабшалан һайжаруулха гэбэл, луговодууд түхэреэн жэл соо хүдэлхэ ёһотой. Тиигээгүйдэ хабартаа манай хүдэлмэри ехэ болоно. Мүнөө би бүхы ханааб, һубагуудаа лоом, хүрзөөр сабшажа, сэбэрлэжэ байнаб. Юрэдөө хүшэр гээшэнь аргагүй. Теэд энээн тушаа өөрынгөө «ноёдто» хэлэшье, болишье адли,—гээд нэгэдэхи бригадын луговод Бальжин Базаров хөөрэнэ.

Мүнөө хабарай игаабари, урин дулаан үдэрнүүдэй эхилжэ байхада, сабшалан, бэлшээри дээрээ саһанай уһа тогтоожо, газараа ундалуулжа абаха талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэнэгүй, хэгдэхээр хараалагдаашьегүй. Нуга сабшалангай ургаса дээшэлүүлгэдэ һайрамай ямар ехэ аша туһатай байһаниие эндэхин мүртэй дээрэ тоолоногүй, саһанай уһа тогтоожо, һубаг, ханаабуудые татаха тусхай хүнүүдые табяагүй, эмхидхээгүй бшуу. Энээнһээ улажалан һайрамынь хэндэшье туһа болонгүй, намаг сөөрэмдэ урдан арилна.

Ажалай түлөөһэн болон түсэб зорилгонь ямар бэ гэжэ тус колхозой түрүүлэгшэ Доржо Цыремпилович Цыбикжаповһаа асуухадамнай:

— Ажалай түлөөһэнэй талаар нёдондонойхиһоо ондоо хубилалта үгы. Мүнөө жэл гектар бүриһөө дунда зэргээр 14—16 центнер үбһэн хуряагдахаар хараалагдана. Гурбадахи бригадада 50 га газар һөөг бургааһанһаа сэбэрлэгдэһэн юм. Мүнөө энэ талмайдаа зелёнко гү, али хүсы үбһэнэй үрэһэ тарихаар хараалангхайбди. Һаядаа резиновэ сабхи, хүүртиг худалдажа абаад, луговодуудтаа үгэхэбди. Һүүлшын жэлнүүдтэ сабшалан дээрээ наг шэбхэ биратай гаргаагүйбди. Ойрын үдэрнүүдтэ нэгэ бульдозер, автопогрузчик, мүн тэргэгэй хоёр «Беларусь» трактор. нэгэ машинатайгаар тусхай отряд эмхидхэжэ, апрелиин 10 болотор обоолоогдоһон шэбхэнүүдээ сабшалан, тарялан дээрээ гаргахабди, —гэжэ манда найдуулаа һэн.

Шэнэ уһалууриин системэнүүдые бариха, хэды шэнээн гектар талмай сэбэрлэхэ тухай хараа түсэбшье табигдаагүй. Зарим луговодуудаа мори унаагаар, зэр зэмсэгээр хангаагүйнь элишэлэгдэ.

Уһа бүлэдэг станцимнай гансал добо газар уһалдаг гээшэ нааб даа. Теэд мүнөө эндэхид энээн тухай зүүдэлээшьегүй байһаар. Гол шалтагынь юуб гэхэдэ, станцаа ябуулха механизаторай дутал даһаа болоно.

Эдэ дутагдалнуудаа түргэн сагта усадхажа, сабшаландаа эзэн ёһоор хандадаг болоо һаа, ниитынгээ малда хүсэд хүрэхөөр үбһэ тэжээл хуряадаг болохо бэлэй.

Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

...ФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

... Арадай Республикын, Венгриин Ара..., Германиин Демократическа Рес... Польшын Арадай Республикын, Совет Республиканудай Союзай, Чехослова... Республикын коммунис ба хүдэлмэ... ...нуудай, правительстванудай хүтэл... ябуулагшад Дрездендэ 1968 оной ... уулзаа.

... ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, секре... БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой ... Министрнүүдэй Советэй Түрүү... ...хи орлогшо Ж. Живков, БКП-гэй ... НРБ-гэй Госпланай түрүүлэгшэ

... ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар. ... Политбюрогой гэшүүн, Венгриин ... Революционно прави... түрүүлэгшэ Е. Фок, ВСРП-гэй ЦК-гай ... Госпланай түрүүлэгшэ, И. Парди; ... ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ГДР-эй Гү... Түрүүлэгшэ В. Ульбрихт, СЕПГ-гэй ...бюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүү... Түрүүлэгшэ В. Штоф, СЕПГ-гэй ЦК-гай ... гэшүүн, секретарь Э. Хоннекер, ... гэшүүн В. Кроликовски:

... ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Гомул... ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ...истрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ ..., ПОРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой ... Госпланай Түрүүлэгшэ С. Ендри... ...РП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн

... ЦК-гай Генеральна секретарь ..., КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой ... Министрнүүдэй Советэй Түрүү... Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюро... секретарь А. П. Кириленко, КПСС-эй ...бюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ...етарь П. Е. Шелест, КПСС-эй ЦК-гай ... Министрнүүдэй Советэй Түрүү... ...ошо, СССР-эй Госпланай Түрүүлэгшэ ..., КПСС-эй Центральна шалгалтын ...шүүн К. В. Русаков;

... Нэгэдэхи секретарь А. Дубчек, ... Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй ... Түрүүлэгшэ И. Ленарт, КПЧ-гэй ...иумэй гэшүүн, правительствын Тү... ...огшо, ЧССР-эй Госпланай түрүүлэг... КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэ... Д. Кольдер, Словакиин КП-гэй ... секретарь В. Биляк уулзалгада

... экономическа хүгжэлтын, харилсаа ... шухала асуудалнуудаар парти... ...ельстванудай хүтэлбэрилэгшэд һа... ...лдэлсээ. США-гай, хэдэ хэдэн ка... ...лдай экономикын горитойгоор дорой... ...учна түсэблэлгэдэ үндэһэлэн хүг... ...лизмын оронуудай арадай ажахы ... дэбжэнэ гэжэ һаналаа хангяаар тэмдэглэгдэһэн байна. Экономическа харилсан туһалалсалгын Советдэ хабаададаг оронуудай ба хоер талын экономическа холбоондо үндэһэлэн социалис экономикые саашадань ургуулан хүгжөөхэ хараа зам тухай уулзалгада хабаадагшад һанамжануудаа хэлээ.

Али алинайнгаа һонирходог уласхоорондын асуудалнуудаар уулзалгада хабаадагшад һанамжануудаа мэдэлсэһэн байна. Тинхэдээ хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар һанамжануудайнгаа тааралдадаг байһые, Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй политическэ консультативна комитедэй Софидахи зүблөөнэй найруулһан хараа бодолые нэгэн адляар баримталдаг байһанаа дахяад лаблан баталаа. Европодохи аюулгүй байдалай асуудалнуудаар һанамжануудаа мэдэлсэхэдээ, ФРГ-дэ милитарис ба шэнэ ёһоной нацис хүсэнүүдэй эдэбхитэй болоожо байһанда, Германиин Демократическа Республикын, бусад социалис оронуудай аша туһада эсэргүүгээр Кизингер-Брандтын правительствын һүүлэй үедэ хэжэ байһан алхамуудта тусгаар анхарал хандуулагдаа.

Социалис хани нэгэдэлэй оронуудта эсэргүүгээр империалис хүсэнүүдэй бэелүүлхые һэдэдэг ээрхэг түримхэй эрмэлзэлгэнүүд ба һүйдхэлтэ ябуулгануудта мүнөөнэй уласхоорондын оршон байдалда бүри һэримжэтэйгээр хандаха гээшэ тусгаар шухала удха шанартай гэжэ нэгэн адляар һанамжалжа байһанаа аха дүү партинуудай түлөөлэгшэд элирхэйлээ. Марксизм-ленинизмдэ, пролетарска интернационализмда үндэһэлэн социалис оронуудые саашадань бүри нягтаар жагсааха шухала алхамуудые хэхээр шиидэвги байһан тухайгаа делегацинууд мэдүүлээ. Варшавска договорые, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые бэхижүүлхэ, тэрэшэлэн социалис хани нэгэдэлэй оронуудай экономикые саашадань дэбжээхэ талаар харилсаа холбоо байгуулха тодорхой хэмжээнүүдые һаяын саг соо бэелүүлхээр шиидэнги байлга нэгэн һаналтайгаар лаблагдаа.

Экономическа юрэнхы асуудалнуудые хаража үзэхэ зорилгоор эгээн дээдэ зэргэтэдэй хабаадалгатайгаар экономическа зүблөө һаяын саг соо үнгэргэхэ гэжэ али али таланууд үгээ ойлголсоо.

Социалис оронуудтахи байдал тухай һанамжануудаа андалдаһан, бэе бэедээ мэдээсэлнүүдые үгэлсэһэн байна. КПЧ-гэй XIII съездын хараа шугамые бэелүүлхэ зорилгоор КПЧ-гэй ЦК-гай январиин пленумэй гаргаһан шиидхэбэринүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тухай КПЧ-гэй ба ЧССР-эй правительствын түлөөлэгшэд мэдээсээ. ЧССР-эй хүдэлмэришэн анги, бүхы ажалшад Чехословакиин Коммунис партиин хүтэлбэреэр орон доторoo социалис байгуулалтын саашанхи хүгжэлтые хангаха гэһэн этигэл найдабари элирхэйлэн мэдүүлэгдээ.

Социалис оронуудай коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай, правительстванудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай Дрездендэхи уулзалга хани халуун оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

МОСКВА БУСАЖА ЕРЭБЭ

НРБ, ВНР, ГДР, ПНР, СССР ба ЧССР-эй коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай, правительстванудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай уулзалгада хабаадалсаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь П. Е. Шелест, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй Түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ Н. К. Байбаков, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн К. В. Русаков мартын 24-дэ Дрезденһээ Москва бусажа ерэбэ.

(ТАСС).

А. Новотный тушаалһаа бууба

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Социалис Республикын президент Антонин Новотный Национальна суглаанда доро дурсагдаһан удхатай бэшэг эльгээгээ:

«Хүндэтэ нүхэд депутадууд!

Чехословакиин Социалис Республикын президентын тушаалһаа буухаар би шиидээб гэжэ таанадта мэдээсэнэб.

Энээниие наринаар сэгнэжэ үзэһэнэйнгөө һүүлээр, мүнөө үедэ манайда тохёолдоһон дотоодын байдалые, тэрэшэлэн социалис обществын саашанхи хүгжэлтэдэ, манай социалис Эхэ орониие бэхижүүлгэдэ өөрынгөө алхамаар туһалха хүсэлэнтэй байһанаа хараадаа абан, би энэ шиидхэбэри гаргаһан байнаб.

Республикын президентын тушаалда байхадаа ажалшадай аша туһые, манай Эхэ ороной аша туһые хараадаа абан, манай социалис уг зорилгонуудта тааруугаар бүхы ажал ябуулгаяа минии эрхилдэг байһанда этигэхыетнай таанадые гуйнаб.

Манай республикын уласхоорондын байдалые бэхижүүлгэдэ, тэрэнэй аюулгүй байдалые хангалгада туһалха гэжэ республикын президентын тушаалда байхадаа би оролдооб.

Республикын президентын тушаалда Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедээр би дэбжүүлэгдэһэн, нүхэд депутадууд, таанадаар һунгагдаһан байнаб.

Республикын президентын тушаалһаа арсаха гэжэ шиидэһэнээ Чехословакиин Коммунис партиин Центральна Комитедэй Президиумдэ би мэдээсээ һэм.

Намтай холбоо барисаатайгаар таанадай ажаллаһанай түлөө баясхалан хүргэжэ байһыемни анжархыетнай таанадые гуйнаб.

Манай арадай аша туһые, дэбжэлтын ба эб найрамдалай аша туһые харан урагшаа дабшаха замдаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень манай социалис Эхэ оронд̃о, Чехословакиин Социалис Республикада хүсэнэб».

ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Национальна суглаанай Президиум А. Новотнын тушаалһаа буулгыень зүбшөөгөө. Президентын үүргэ дүүргэлгэ саг зуура правительствада даалгагдаһан байна.

* * *

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентство ингэжэ дамжуулна:

ЧССР-эй президентын тушаалһаа арсахыень Антонин Новотныдо КПЧ-гэй ЦК-гай Президиум һанамжалан дурадхаа гээд Профсоюзуудай Центральна Советэй пленум дээрэ правительствын Түрүүлэгшын орлогшо О. Черник мэдээсээ. Антонин Новотный һанамжа дурадхалые хүлеэн абаад, өөрынгөө шиидхэбэри тухай Национальна суглаанда мэдээсээ.

Буряадай литература, искусствын үдэрнүүд Захааминда эхилээ

«ЗАХААМИН АЛЬГА ТАШАНА»

Закаменск хотын гурбан дабхар соёлой байшан мартын 23-най үдэшэ урда урданайхиһаа хүлгөөтэй, хүхюутэй, шууятай байба. Хүн зон һайндэрэйхээр хубсаланхай тиишэ шэглэнэ. Юуб гэхэдэ, тэндэ буряад литература, искусствын үдэрнүүд эхилхэ байгаа бшуу. Уужам һаруул фойе соогиурнь буряадай уран зураашадай бүтээлнүүд үлгөөтэй — олоной анхарал татана. Искусствовед Соктоева һонирхогшодто энэ тэрэ зурагай удха, яажа бүтээгдэһыень хөөрэжэ үгэнэ. Өөһэдөө уран зураашадшье—РСФСР-эй искусстванууддай габьяата ажал ябуулагша А. Тимин, Г. Павлов, А. Садыков болон бусад суглараагшадтай хөөрэлдэнэ.

Хонхо жэнгирбэ. 600 хүнэй һууритай соёлой ордоной гол зал дүүрэнхэй. Партиин Захааминай райкомой секретарь Санжажаб Сультимович Гадмаев энэ холын аймагта литература, искусствын үдэрнүүдые нээгдэһэн дээрэ тоолохо зуураа, Улаан-Үдэһөө ерэһэн айлшадаа халуунаар амаршалба. Харюугай үгэ Буряадай АССР-эй культурын министрэй орлогшо нүхэр Геритейн хэлэбэ.

...Россиниин хүгжэм зэдэлжэ, хүшэгэ ирагдаба. Севилиин байгаали намжаарна. СССР-эй арадай артист Лхасаран Линховоин Дон Базилио гэгшын парти гүйсэдхэнэ. Фигарые Буряадай АССР-эй габьяата артист Владимир Буруев, Розиные Туркменскэ ССР-эй габьяата артистка Ирина Кузьмина гүйсэдхөө. «Севилиин цирюльнигые» Закаменск хотынхид халуунаар угтаа.

Хойто үдэрынь—үглөөнэй 7 час 30 минутада уран зохёолшо Исай Калашников, поэдүүд Дондок Улзытуев, Мэлс Самбуев, Нелли Закусина, Борис Сыренов гэгшэд Первомайска руднигай штольно руу орожо ябаба. Ажалаа дүүргэһэн гурбадахи халаанайхид тэдэниие халуун альга ташалгаар угтаба.

Тэрэ үдэртөө эдэ нүхэднай шанаржуулгын фабрикын цехүүд соо уран шүлэгөө зэдэлгээ. Үдэшэниинь Үлэгшэн нютаг руу зорёо. Харин «Победа» колхозой ажалшад клубтаа сугларжа, республикынгаа сиита дуушадые бараалхаа. Тэндэ болоһон концертдэ Лхасаран Линховоин, Николай Раднаев, Клара Максименко болон бусад хабаадаа.

Эгээл энэ үедэ Закаменскын соёлой ордоной ендэр дээрэһээ Джузеппе Вердиин «Травиатын» хүгжэм зэдэлжэ байба. Баһал альга ташалганиид. «Захааминай энэ үдэшэ бүгэдөөрөө альга ташажа байна»—гэжэ хүнүүдэй хэлсэхыень соносоо һэм. Зүб лэ хаш даа!

Дондок УЛЗЫТУЕВ.

ХАМТЫН АЖАЛ

Урдань Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз гээгдэнги ажахынуудай нэгэндэ тоологдогшо һэн. Теэд һүүлшын жэлнүүдтэ хүдөө ажахые хүгжөөхын тула парти, правительствын шухала хэмжээнүүдэй хараалагдаһанай ашаар артелиин һалбаринууд урган хүгжэжэ, жэл бүри ниитынь жасада миллионоор олзо доход ородог болонхой.

ЭКОНОМИКО

Гансахан нёдондо колхозой олонхи һалбаринууд олзотойгоор эрхилэгдэжэ, хамта дээрээ 1,2 миллион түхэригэй олзо доход оруулагдаа. Ниитын мал һүрэг олошорно. Гүрэндэ ороoho тарям, мяха, һү, нooho болон бусад продуктнууд элбэгээр худалдагдана. Баян шадалтай боложо, экономикоёо хүгжөөжэ байһан энэ ажахы ойн баярай жэлдэ КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дурасхаалта Улаан тугта хүртөө. Мүнөөдэр энэ хуудаһанда артелиин хүгжэлтэ тухай хэлэгдэнэ.

ОЛЗО ДОХОД

Хонишодой дунда мүрысөөн дэлгэржэ байна. Газетэнүүдэй болон «Байгал» журналай дурасхаалта шанда хүртэхын түлөө республика дотор мүрысөөнэй үүсхэгдэжэ байхада, ахалагша хонишон Д. О. Тыкшеев баһал өөрынгөө һанамжые хөөрэнэ.

— Мүрысөөндэ оролсохо ёһотойбди. Энэ хадаа колхозоймнай хонин ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэхэн ашатуһатай байха ха юм,—гээд нүхэдтөө тэрэ хэлэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) ахалагша хонишон коммунист Д. Тыкшеев сугтаа хүдэлдэг нүхэдтэеэ ажал тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

I. НЭГЭ ТҮХЭРИГҺӨӨ—ДҮРБЭН ТҮХЭРИГ!

Ороoho тарям худалдалгаһаа хамта 441 мянган түхэригэй олзо орсо гэхэ гү, али тэрэниие абалгада гаргашалагдаһан нэгэ түхэриг бүхэнһөөнь 4 түхэригэй олзо абтаа.

АРТЕЛИИН ямаршье һалбари зүбөөр эрхилэгдэжэ байхадаа олзо ехэтэй байдаг. Үнгэрэгшэ жэлдэ Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой ажахын олонхи һалбаринууд олзотойгоор эрхилэгдэжэ, ниитынь жасада горитойхон олзо доход ороһон байгаа. Зүгөөр тэрэнь жэлһээ жэлдэ ургажа, артелиин экономико хүгжэжэ, колхознигууд түбхинэмэ һайн ажаһуудалтай болоҗо байна. Хэрбээ 1960 ондо колхозой ниитынь олзо доход хамта 580 мянган түхэриг байһан һаа, нёдондо 1,2 миллион хүрэтэрөө дээшэлээ гэхэ гү, али хоёр дахин ехэдэһэн байха юм.

Хайшан гээд, ямар арганууд хэрэглэгдэжэ, тус артелиин олон һалбарита ажахы урагшатайгаар хүгжэжэ байнаб? Колхозой түрүүлэгшэ Александр Николаевич Соковиков энэ асуудалда харюусахадаа, олон юумэ хөөрэнэ. Хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар парти, правительствын хараалһан хэмжээнүүд колхозникуудые урма зоригтой болгоо. Тэдэнэр ниитынгээ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энээнэй хажуугаар тариан болон мал ажал дээрэ түрүү онол арганууд үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Илангаяа тариан ажалай хүгжэлтэдэ ямар һайн арганууд хэрэглэгдэдэг болоһон байнаб? Артелиин олон һалбаринуудай дундаһаа ороoho тарианһаа эгээл ехэ олзо доход абтаһан байна. КПСС-эй ЦК-гай мартын болон майн Пленумүүдэй болоһон сагһаа хойшо тарялангай газар зүбөөр хубаарилагдадаг болоо. Мүнөө үедэ энэ ажахын бүхы тарялангай ехэнхи хубида шэниисэ таригдана. Тусхайлхада, нёдондо хамта 3820 гектар газарта ороoho тариан, тэрэ тоодо 3024 гектарта шэниисэ таригдаһан. Тиигээд гансахан шэниисэһээнь 45 мянга центнер ургаса хуряагдаа. Гектар бүриһөө дунда зэргээр 14,8 центнер алтан шэниисэ сохигдоһон байна. Мүн обёосой баян ургаса хуряагдана. Үнгэрэгшэ жэлдэ 337 гектарта энэ ургамал таригдаад, га бүриһөөнь 20 центнер ороoһон абтаһан байба.

Тариан ажал эрхилхэдээ тус колхоз гансахан газараа зүбөөр хубаарилна бэшэ, харин агротехническэ заабаринуудые наринаар сахина. Тарилга таарамжатай болзорто үнгэргэгдэнэ. Газарай элдүүрилгэ һайжараа. Бүхы ороoho тарианай ехэнхинь һайнаар уһалагдаһан, паар болгожо хахалагдаһан газарта таригдадаг болонхой. Тиихэдэ ажахыда севооборот нэбтэрүүлэгдэжэ, тэрэнэй гурим зүбөөр сахигдана. Эдэ бүгэдын ашаар жэл бүхэндэ тогтууритай баян ургаса хуряагдажа, ороoho тариан ехээр абтана бшуу. Энээнһээ урагша хэдэн жэлэй саада тээ гектар бүриһөө дунда зэргээр 9—10 центнер тариан сохигдодог байбал, нёдондо 15,6 центнертэ хүрөө. Ороoho тарям абалга нилээд ехэдхэгдээ. Хэрбээ 1965 ондо тус колхозой тарялангһаа хамта 36 мянган центнер тариан хуряагдаһан байбал, 1967 ондо 59 мянганһаа үлүү абтаа.

Ороoho тарианай баян ургаса абтажа, тэрэниие худалдалгаһаа горитой олзо доход ажахыда ороно. Нёдондо ороoho тарианһаа хэды шэнээн олзын ороһониие доро заагдаһан таблица дээрэ харайбди.

Ороoho тариан	1967 ондо
Бүхыдөө худалдаһаниинь (центнерээр)	**29262**
Тэрэнһээ ороһон мүнгэн олзо (түхэригөөр)	**441175-00**
Продукциин өөрынь үнэ сэн	**102710-00**
Абтаһан сэбэр олзонь (мянган түхэригөөр)	**338,4**

Тус колхоз бүхы тарялан дээрэһээ абтаһан ороoho тарианайнгаа 29,2 мянган центнерыень худалдаһан, тэрэ тоодо 20 мянга гаран центнерыень гүрэндэ тушааһан байна. Энээнһээ бүхыдөө 441 мянган түхэригэй олзо оруулаа гэхэ гү, али продукциин өөрынь үнэ сэнгыень гаргаад харабал, жэлэй туршада хамта 338,4 мянган түхэригэй сэбэр олзо ниитын жасада ороһон байха юм. Ондоогоор бодобол, худалдагдаһан тариан бүхы гаргашаяа хаагаад, тэрэниие абалгада гаргашалагдаһан нэгэ түхэриг бүхэниинь 4 түхэригһөө үлүүтэй олзо оруулаа. Тиихэдэ товарна продукциин хэмжээн (мүнгэн дээрэ гаргахада) нилээд ехэ. Энэ колхоздо бүхыдөө 627,6 мянган түхэригэй ороoho тариан хуряагдаһан, тэрээн соонь товарна продукциин хэмжээн 441,1 мянган түхэригэй болоо гэхэ гү, али 70 процентнь тоологдоно.

Тариан ажахыда түрүү онол аргануудай үргэнөөр хэрэглэгдэһэнэй, ажалайнь зүбөөр эмхидхэгдэжэ, баян ургаса абтадаг болоһоной ашаар продукциин өөрынь үнэ сэн горитой хямдараа. 1965 ондо центнер ороoho тариан 4 түхэриг 63 мүнгэн байһан һаа, нёдондо 3 түхэриг 51 мүнгэтэ болоо. Нэгэ гектар тарялан элдүүрилжэ, ургаса абалгада хамта 51 түхэриг 86 мүнгэнэй гаргаша хэгдэһэн байна. Тарялангай гектар бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэхэ гэһэн харюусалгатай зорилгоёо эндэхи механизаторнууд амжалтатайгаар бэелүүлжэ байнхай.

УЛААН ТУГНАЙ УРЯАЛНА

Колхознай хүгжэжэ байна. Адууһа малнай олошорно, ашаг шэмэнь дээшэлнэ. Ниитын олзо доход жэлһээ жэлдэ ургана. Энээнһээ урагша арбаад жэлэй үедэ ямар байгааб? Иигэжэ һанахадашни жэгтэйшье шэнги. Манай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоз 1958 ондо 290 мянган түхэригэй олзо доход оруулһан байна. Харин нёдондо тэрэнь 1 миллион 277 мянган түхэригтэ хүрөө. Ниитымнай олзо хэды дахин ехэ болооб даа.

Һүүлшын жэлнүүдтэ ажахымнай миллионоор олзо доходтой гарадаг болонхой. Колхознигууд баян ажаһуудалтай. Тэдэнэй гарта хүсэтэ техникэ. Тэдэнэр ниитынгээ ажалда эдэбхитэйгээр хабаадана. Буряадай түрүүшын революционер Цыремпил Ранжуровай нэрые мүнхэлжэ байһан ажахымнай экономико жэлһээ жэлдэ хүгжэнэ. 1967 оной дүнгүүдые гаргажа байхадаа, артелиимнай гэшүүд амжалтаараа омогорхоношье. Манай колхознигуудай гарта дурасхаалта Улаан туг! Тэрэмнай амжалтын һүлдэ тэмдэг, парти, правительствымнай хүндэтэ хайра ха юм даа. Иимэ дээдын хүндэдэ хүртэһэн халаа колхозойнгоо баялигые үшөөл саашадань хүгжөөхэ хүсэлтэйбди гэжэ хэлэхэшье болонобди.

Улаан тугнай уряална! Иигэжэ мүнөөдэр артелиимнай гэшүүд хөөрэлдэжэ байна. Амжалта туйлаха, колхозойнгоо экономико улам хүгжөөхэ гэшүүмнай гансахан хэһэн бүтээһэнээрээ омогорхохо хэрэг бэшэл! Урдамнай угаа ехэ зорилго. Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн үүсхэл манай колхознигууд республика дотороо гарганхай. Ойрын жэлнүүдтэ колхознай ниитынгээ бүхы һалбаринуудые олзо ехэтэй болгожо, табан жэлэй эсэслэтэр гүрэндөө 32 мянган центнер ороoho тарям, 5700 центнер һү, 2300 центнер мяха, 500 центнер нooho, мүн бусад продуктнуудые элбэгээр худалдадаг болохо юм.

Мүнөө үедэ колхозоймнай правлени, партийна организаци ажахынгаа һалбаринуудые тусгаар шэглэлтэй болгожо, продукци ехээр абадаг болохын тулада анхарна. Шулуутайн отделенидэ гол түлэб хонид байлгагдахаар шиидхэгдээ. Нугастайн отделенидэ гүрэндэ тушаагдаха эбэртэ бодо мал харууһалагдаха. Эндэ түрүү аргануудые үргэнөөр хэрэглэгдэхэ юм. Шараголой болон Хуторска отделенинүүдтэ һаалиин үнеэд байлгагдахаар хараалагдана. Тиигэжэ ажахымнай гол түлэб мяха, һү, нooho үйлэдбэрилхэ шэглэлтэй болохо юм. Энээнтэй хамта тариан ажахыгаа хүгжөөжэ, ороoho тарям, малай тэжээл элбэгээр тариха зорилго табигдана. Мүнөө колхозоймнай бүхы отделенинүүдтэ севооборот нэбтэрүүлэгдэнхэй.

Эдэ асуудалнуудые шиидхэжэ байхын хажуугаар артелиимнай гэшүүд хамтынгаа суглаан дээрэ олон дурадхалнуудые оруулһан байгаа. Колхозой правлениин хүтэлбэридэ дутуу дунданууд яһала бии. Тэдэнэй нэгэ талань юуб гэбэл: экономическа хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Илангаяа мал ажал дээрэ ажалай гаргаша үшөөл ехэ. Тэрэниие али болохоор хорооходо, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха хэрэгтэ үнгэлениин мэргэжэлтэд, экономистнууд бага туһаламжа хүргэдэг гээшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ артелиимнай мал ажалай һалбаринууд олзотойшье гараһан һаа, илангаяа һү һаали дээрэ гарза ушарһан байгаа. Һаалиин фермэнүүдэй ажалай гаргаша хараалһанһаа ехэ. Энээнһээ болоҗо һаагдаһан центнер һүнэй өөрынь үнэ сэн аяар 19 түхэригтэ болоһон байна. Гүрэндэ центнерэй 16 түхэригөөр һү худалдажа байгаад, тэрэниие абалгада аяар хорёод түхэриг гаргашалжа байхадамнай хаанаһаа олзо доход орохоб даа.

Энэ байдалһаа болоҗо үзэхэдэ, саашадаа племенной хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхэ болонобди. Колхоздоо ашаг шэмэ ехэтэй һайн үүлтэрэй үнеэдые бариха хэрэгтэй. Тиигэбэл ойрын жэлнүүдтэ үнеэн бүриһөө жэлдээ 300—400 килограммаар ехэ һү һаалаг болохо арга бии. Иимэ зорилго мүнөө үедэ колхоздомнай табигданхай. Гэбэшье түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо шухала. Ажахыдамнай жэл бүридэ амжалта туйладаг эрхим һаалишад олон. Үнеэн бүриһөө жэлдээ хоёр мянган килограммһаа бага бэшэ һү һаадаг һаалишад В. П. Анос[…] сова гэгшэд ажалдаа суурхана. Зунай бэлшээриин хаһада […] шэгнүүрые хоногтоо мянган граммаар нэмээдэг мал адуулаг[…] журов байна. Тариан ажалай түрүүшүүл—РСФСР-эй габь[…] тор Ч. Д. Цырендоржиев, кукурузашад Ц. О. Цыдыптаров, […] гэгшэд магтаалтайгаар хүдэлжэ байдаг. Мүрысөөндэ түрүү […] хонишод, гахайшадшье бии.

Колхознигуудай урматайгаар, эдэбхитэйгээр ажаллажа […] тын баялиг арьбажадаг. Артелиин гэшүүд түбхинэмэ баян […] болоно. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхозоймнай экономико хүгж[…] гууд салин хүлһэ ехээр абадаг болоо. Энээн тушаа иимэ […] харуулая. Ахалагша хонишон Иван Николаевич Жаркой […] түхэриг салин абаа. Тракторист Иван Николаевич Унагаев […] тэ хүртөө. Һайнаар ажаллаһан малшад, тарияшад гансаһан […] бэшэ, мүн натуральна болон мүнгэн түлөөһөөр урмашуулагд[…]

Урдань һаалишад салин хүлһэ багаар абанабди гэлдэгш[…] иигэжэ хэлсэдэг зүб. Юуб гэхэдэ, ажалай эмхидхэл һу[…] һаагдагша һэн. Мүнөө ямар болооб? Малшадай дундаһаа эгэ[…] дүүргэжэ байдаг һаалишадые ажалдань урмашуулхын ту[…] правлени, партийна организациин зүгһөө шухала хэмжээнүү[…] һан байгаа. Һаалишад материальна талаараа урмашуулагда[…] һайнаар ажаллана. Һү ехээр һаажа, салин хүлһэ горитой аба[…] түрүүшүүлэй нэгэн Агнея Петровна Аносова һааһан һүнэй[…] соо 1089 түхэриг салин абаһан. Гадна түсэбөө үлүүлэн д[…] түхэриг нэмэлтэ түлөөһэндэ хүртэһэн байна. Колхозоймнай […] шад дунда зэргээр һарадаа 90—100 түхэриг салин абана […] шадта анхарал хандуулһанайнгаа ашаар манай колхоз һ[…] занданайхиһаа 460 центнерээр дээшэлүүлһэн байна.

Мүнөө артелиимнай гэшүүд 1968 онойнгоо уялгые дүү[…] мүрысөөндэ жагсанхай. Энэ жэлдэ хамта 14320 центнер һ[…] нэйнгээ 11060 центнерыень гүрэндөө худалдахабди. Гадна […] мяхан. 360 центнер нooһон гүрэндэ худалдагдаха юм. Ниит[…] толгой нилээд олошорхо. Мүн колхозоймнай механизаторнуу[…] бөөр эмхидхэжэ, гектар бүриһөө 15 центнерһээ бага бэшэ […] 220 центнер кукуруза хуряаха. Сабшалангаа үрэжэлтэй бол[…] һоонь 15 центнер үбһэ хуряаха зорилготойбди. Мүнөө ме[…] хабарайнгаа тарилгые бэлэдхэлтэйгээр угтахаяа түхеэржэ б[…]

Урда жэлэйнгээ алдуу дутуунуудһаа тобшолол хэжэ, саа[…] тухайгаа һайса болоомжолжо байгаад һаа, һанаһандаа хүр[…] Артелиимнай гэшүүд жэлэйнгээ тоосоое хэлсэжэ байхадаа, […] ажахыгаа олзотойгоор эрхилхэ тушаа гол анхаралаа хандуул[…] ниингээ гэшүүдтэ харюусалгатай уялга даалгаһан байгаа. Т[…] талаар хэлэбэл: ороoho тарианһаа бэшэ ургамалнуудай өөрын[…] Жэшээлхэдэ, овощ центнерэй 7 түхэриг 51 мүнгэтэ болоо. […] техническэ заабариин ёһоор таригжа, баян ургаса абажа ша[…] най овощһоо биратай олзо оруулагданагүй. Мүн сабшаланга[…] жа, үбһэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ шухала. Маанай […] байһан Хүдэриин совхозой луговодуудай гектар бүриһөө хор[…] нер үбһэ хуряажа байхада, манай колхоздо га бүриһөө ор[…] центнер үбһэн абтана. Нёдондо 1580 гектар дээрэһээ дунд[…] центнер үбһэ хуряаһан байнабди. Жэлдээ бүхы сабшалан […] мянган центнер үбһэ соможо байгаа һаамнай, ниитын мал […] шье хангагдахагүй. Энээниие бодожо үзэхэ, сабшалангаа ур[…] гожо, хододоо баян ургаса абажа байха тухайгаа мүнөөнһөө […]

А. СОКОВИКОВ, колхозой т[…]

В. МАКСИМОВ, главн[…]

О[…]

Артелиин таря[…] механизаторнууд […] байдаг. Тэдэнэй […] раа хамтын ажалд[…] хим тракторист Ч[…] вич Цырендоржие[…] гэрэгшэ жэлдэ тэ[…] эй габьяата меха[…] һэн хүндэтэ нэрэ […] төө.

Т. ГАРМА[…]

II. МАЛ АЖАЛ—ОЛЗОТОЙ ҺАЛБАРИ

Мал ажалай олонхи һалбаринууд олзотойгоор эрхилэгдээ. Гансахан гүрэндэ мяха худалдалгаһаа 95,3 мянган түхэригэй, нooһонһоо 52,1 мянган түхэригэй сэбэр олзо ниитын жасада хаагдаба.

ТАРИАН ажахын хүгжэлтэтэй байхада, ниитын малайшье тоо толгой олошоржо, ашаг шэмэнь дээшэлнэ. Энээниие иимэ баримтанууд элишэлэн харуулна. Хэрбээ нёдондо жэлэй эхиндэ тус колхозой гол һүрэгтэ 2473 толгой эбэртэ бодо мал, 1523 гахайн тоологдоһон байбал, энэ оной январиин нэгэнэй байдалаар 2576 эбэртэ бодо малтай болоо, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо 74 толгойгоор олошорһон, гахайнууд 853 толгойгоор үдхэгдэһэн байна. Илангаяа һаамхай үнеэд олон болоҗо, һү һаали ехэдхэгдэжэ байһаниинь һайшаалтай.

Урдань хэдэн жэлэй саада тээ һаалиин үнеэд мүнөөнэйхиһөө һураггүй үсөөн байгаа. Тиигээд һүн багаар абтадаг һэн. 1965 оной байдалһаа харабал, тэрэ жэлдэ колхоз бүхыдөө 9430 центнер һүн һааһан байна. Харин үнгэрэгшэ жэлдэ һаагдаһан һүнэй хэмжээн тэрэ үеынхиһөө 4200 гаран центнерээр дээшэлээ гэхэ гү, али бүхы дээрээ 13663 центнертэ хүргэгдөө. Тэрэнэйнь 12 мянга шахууинь гүрэндэ худалдагдажа, түсэбынь үлүүлэн дүүргэгдээ. Энээнтэй хамта урда жэлнүүдтэ орходоо үнеэн бүриһөө ехэ һүн һаагдана. Нёдондо дунда зэргээр 1651 килограмм һүн һаагдаһан, колхозой олохон һаалишад хоёр мянганһаа үлүү гаргаһан байна.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр мяха, нooho худалдалгаһаа эгээл ехэ олзо ороһон байха юм. Энээнэй зарим талые дорохи таблица дээрэ харайбди.

	мяхан	нooһон
Бүхыдөө худалдаһаниинь (центнерээр)	4365	390
Тэрэнһээ ороһон мүнгэн олзо (мянган түхэригөөр)	396.0	177.8
Продукциин өөрынь үнэ сэн	300.7	125.6
Абтаһан сэбэр олзонь	95,3	52,1

1967 ондо энэ ажахы 3800 центнер мяха гүрэндэ худалдаха түсэбтэй байгаад, тэрэнээ үлүүлэн дүүргэһэн байна. Энээнһээ 95,3 мянган түхэригэй сэбэр олзо ороо бшуу. Парти, правительствынгаа табиһан зорилгонуудые бэелүүлэлсэжэ байхадаа, колхозой правлени, партийна организаци мал ажалаа зүбөөр эмхидхэлгэдэ горитой анхарал табина. Нёдондо гүрэндэ тушаагдаха мал шахан таргалуулха тусгаар гүүртэнүүд бүридхэгдэжэ, бэлшээриин хаһада малынь һайнаар таргалуулагдаһан байха юм. Тиигэжэ тус ажахы жэлэй туршада 1914 центнер үхэрэй мяха гүрэндөө тушаагаа. Гансахан тэрээнһээ 179,8 мянган түхэригэй олзо оруулагдаа. Шахан таргалуулагдаха малай харууһа, эдеэлүүлгэдэ гаргашалагдаһан бүхы мүнгэ зөөриие тоолоҗо гаргаад, ороһон олзоһоонь хаһажа бодоходо, 31,6 мянган түхэригэй сэбэр олзо колхоздо ороһон. 1761 центнер хониной мяхан гүрэндэ худалдагдажа, 37,3 мянган түхэригэй сэбэр олзо абгаа. Тиигэжэ мяханһаа абтаһан бүхы олзын ехэнхинь эбэртэ бодо мал, хони үсхэбэрилгэһөө оруулагдаа гээшэ. Абтаһан мяханай өөрынь үнэ сэн урда жэлнүүдэйхидэ орходоо горитой хямдараа.

Артелиин мал ажалай олзо доходтой һалбаринуудай нэгэн хони үсхэбэрилгэ болоно. 12 мянга тухай хонин ажахынь гол һүрэгтэ тоологдодог. Хонин һүрэгөө олошоруулжа байхадаа, үүлтэрыень һайжаруулха хэрэг анхарагдажа, нарин ба нарибтар нooho гүрэндэ ехээр худалдагдадаг болонхой. Жэшээнь, 1958 ондо ниитын хонин һүрэг ямар шэнжэтэй байгша һэм гээд харабал, иимэ баримтанууд элирнэ. Тэрэ жэлдэ артелиин хонидой олонхинь үүлтэр муутай байжа, хонин бүриһөө оройдоол 2,2 килограмм нooһон хайшалагдаһан байба. Харин нёдондо тэрэнь 3 килограмм 240 грамм болоо. Бүхы худалдагдаһан нooһониинь нарин ба нарибтар. Энээнһээ 52,1 мянган түхэригэй сэбэр олзо ниитын жасада хаагдаа бшуу. Тиихэдэ гүрэндэ худалдагдаһан нooһоной хэмжээе 1958 онойхитой сасуулбал, хоёрһоо үлүү дахин ехэдхэгдэһэн, нёдондо хамта 390 центнер нooһон худалдагдаһан байна.

Һүүлшын хоёр жэлэй туршада колхозой мал ажалай һалбаринуудһаа абтаһан бүхы продукциие мүнгэн дээрэ тоолоҗо гаргаад, хүртэсыень элдүүриин газарай 100 гектар бүридэ хубаарилхада, ехэхэн илгаатай харагдана. Тусхайлхада, 1966 ондо 8898 түхэригэй продукци хүртэһэн байбал, 1967 ондо тэрэнь 1596 түхэригөөр нэмээ гэхэ гү, али хамта 10494 түхэригэй продукци абтаа. Үнгэрһэн жэлэй туршада мал ажалһаа 802,3 мянган түхэригэй олзо ороо. Харин 1960 ондо үсхэбэрилгэһөө ороһон олзо энэнэй хахадшье хубинь болоогүй һэн.

ТОО, БАРИМТАНУУД

- Артелиин хубаарилагдадаггүй фонд жэл бүри ургана. 1967 ондо тэрэнэй хубида 144 мянган түхэриг нэмэжэ ороо гэхэ гү, али энэ оной январиин 1-нэй байдалаар хамта 2 миллион 263 мянган түхэригэй зөөри тоологдоно.
- Үнгэрһэн жэлдэ ороһон олзо доходһоо гүрэнэй пенси хаадаг фондо 47865 түхэриг һомологдоо. Колхозой тэдхэмжын фондо 776 түхэриг оруулагдаа. Культурна хэрэглэмжэдэ 30 мянган түхэриг гаргашалагдаа.
- Колхозой бүхы олзо доходые элдүүриин газарай 100 гектар бүридэ хубаарилхада, 6651 түхэриг хүртэнэ. Ажалай наһанай хүн бүхэндэ гаргахада, 1497 түхэриг болоһон байна.

III. ХҮНЭЙ УРМА ЗОРИГ. АЖАЛАЙ ТҮЛӨӨҺЭН[…]

Артелиин хүгжэхэ ту дам, колхознигууд урма зоригтойгоор хүдэлнэ. Ажалайнгаа түлөө түлөөһэ ехээр абадаг болоо. Жэшээтэ һайнаар хүдэлһэн хүнүүд урмашуулагдана.

МАЛ АЖАЛ болон тариан ажахын бүхы хүдэлмэри артелиин гэшүүдэй хүсөөр, тэдэнэй ниитынгээ ажалда эдэбхитэйгээр хабаададаг болоһоной ашаар бүтээгдэнэ. Ажалай наһанай хүн бүхэн колхозойнгоо хүгжэлтэдэ аша туһа хүргэхэ ёһотой гэһэн нарин журам бэелүүлэгдэдэг болонхой. Энээниие юун гэршэлнэб? Жэшээлхэдэ, 1965 ондо эндэхи колхознигуудай ниитынгээ ажалда ямараар хабаадаһаниие харабал: ажалай наһанай эрэшүүл жэлэй туршада дунда зэргээр 261 үдэр, эхэнэрнүүд 92 үдэр хүдэлһэн байгаа. Тиихэдэ нёдондо эрэшүүл 276 үдэр хүдэлөө. Харин эхэнэрнүүд бүришье олоороо ажалда хабаадаһан, жэлдээ 166 үдэр хүдэлдэг болонхой.

Тэрэшэлэн ажалай түлөөһэн жэл бүри дээшэлнэ. Ажалша хүнэй тоо дээрэ оруулхада, үнгэрһэн жэлдэ дунда зэргээр нэгэ хүндэ 78 түхэриг салин хүртэсэтэй байгаа. Энэнь 1964 онойхиһоо 1,5 дахин ехэ. Тиигэжэ нёдондо гансахан колхознигуудай абадаг салинда хамта 600 гара мянган түхэриг түлэгдөө. Колхозой ниитын олзо доходой хахад хубинь ажалай түлөөһэндэ гаргашалагдаһан байха юм. Энээнэй хажуугаар һайнаар ажаллаһан малшад, тарияшадта ажалай нэмэлтэ түлөөһэн түлэгдэдэг болонхой. Ажалаа бүтээсэтэйгөөр эмхидхэһэн, продукци ехээр абаһан фермэ болон тариан ажалай бригадануудта, мүн ажалай түрүүшүүлдэ ниитын жасаһаа хамта 39 мянга шахуу түхэриг урмашуулгада гаргашалагдаа. Тэрэ тоодо баян ургаса абаһанайнь түлөө механизаторнуудта, кукурузашадта, луговодуудта, мүн овощ ургуулагшадта 16.936 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэн үгтөө юм.

Колхозой правлени, партийна комитет тарияшадые урмашуулхын тулада нэмэлтэ түлөөһэнэй тусхай гурим зохёоһон байна. Тэрэнэй ёһоор гектар бүриһөө 12 центнерһээ дээшэ ургаса ургуулжа, саг болзор соонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряаһан механизаторнуудта мүнгэн түлөөһэн тогтоогдоһон. Тиигэжэ тарям хуряалгын дүн гаргагдаһанай һүүлдэ хамта 11.252 түхэриг механизаторнуудта үгтэһэн байна. Һайнаар ажаллаһан түрүү комбайнернууд И. Н. Максимов, А. И. Михеев гэгшэд тус тустаа 219—299 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэ абаа. Трактористнууд А. Ефремов, И. Аносов болон бусад хоёр—хоёр зууһаа үлүү түхэригтэ хүртөө. Мүн кукурузашад түсэбһөө гадуур хуряажа бэлдэһэн силосэйнгээ түлөө нэмэлтэ түлбэри абаһан байха юм. Колхозой эрхим кукурузашан Ц. Цыдыптаровта 319 түхэриг нэмэлтэ түлөөһэн түлэгдэһэн байгаа.

Түсэбһөө гадуур нooho ехээр тушааһан хонишод эндэ олон. Колхозой түрүү хонишон Дмитрий Георгиевич Жаркой 19,8 центнер нooho хайшалха даабаряа үлүүлэн дүүргэжэ, хамта 27,2 центнер нooho гүрэндөө худалдаад, түсэбһөө гадуур нooho тушааһанайнгаа түлөө нэмэлтэ түлбэри болгон 668 түхэриг абаа. Ахалагша хонишон Иван Николаевич Жаркой 170 түхэригтэ хүртөө. Тиигэжэ нooho ехээр абаһан хонишодто хамта 3238 түхэриг […] түлөөһэндэ хубаари[…] олон хурьга абажа […] нишодто 150 түлгэ ү[…]

Ажалай түлөөһые […] дукциин хэмжээе хар[…] лоходо колхознигууд […] ажал, тариан ажахы[…] хабаададаг болоо. […] горитой дээшэлээ, […] үйлэдбэрилэгдэдэг […] ниие гэршэлхын тула[…] та харуулаябди. Х[…] хүн бүхэнэй нэгэ […] түхэриг 89 мүнгэнэй […] бэрилэгдөө һаа, нёдон[…] хэриг 83 мүнгэндэ хүр[…] али абтаһан продук[…] хүн бүхэнэй хүдэлм[…] түхэригөөр нэмэһэн […] даа колхознигуудай […] ажаллажа байһаниие […] руулна.

Энэ хууд[…] манай корре[…] Т. ГАРМАЕВ[…]

ОРЬКИИН
ӨӨН УГАА ЕХЭ
РЬ ҮШӨӨ БЭЕЭ ХАРУУЛХА ДАА...»

ицинин урда тээ, 1914 Горький Сибирь тухай ргэн тодорхойлго хэһэн рь үшөө бэеэ харуулха бя бодогшоб... Тиимэ таршээ бушуу зон: харгээр сүлэгдэгшэд, ин юрэ эрэлхэг. эрхэ ий хүнүүд ошоһон юм... крепостной эрхэ гэжэ ин лэ сэдьхэл зориг бай- ирьтэ. Хатуу, мундуу, тиимэ залуу нарһан

Максимович Горькиин ха- рхон хандадаг ондоо орон гэжэ хомор бай- ирь «аймшагтай баян Горький ходол омогорхо- шеероошье тиимэ һо- намтартай, сүлөөдэ эрээ дурлан дугташа- нэ яһанай улад зонтой, амшаг ехэ хараатай Алексей Максимович гүнзэгы ухаан бодолоор айха аргань үгы бай-

түгэлдэр уран зохёол- ажал ябуулагша А. М. ажал тон олон янзын, байһаниинь мэдээжэ. уран зохёолой түрүүшын , социалис реализмын һаа гадна, Горький зохёолые эмхидхэн тогто- хүн юм. Тиихэдээ ш тэгүүлдэг, арадай һан шэнэ хүсэнүүдтэ анхаралаа хандуул- шэжэ ажал хүдэлмэри- һоор туһалдаг байгаа

ький бухы наһан соо- шэнэ бэлигтэниие бэ- гшэдэй зохёолнуу- ашаг туһада шэглүүл- жэ анха бэшэжэ эхил- хэдэн зуугаад номуу- шажа гараһан байха. 06—1910 онуудай үедэ дундаһаа гараһан зо- — хүдэлмэришэд, та- рхашуул, солдадууд, дурбэн зуугаад һайса нуудые уншажа га- а өөрөө хэлэһэн юм. шо Горькиин уншаһан э жэлдэ олошоржол ша душөөд гар зохёол- ам, үдэр бүри гурба, гүүдые бэшэнэм», 2 ондо хэлэһэниинь тэ- олоно. Илангаяа Си- шодтой Горькиин бай- шо барисаан ехэ үргэн соо уран зохёолой ажал а, гушаад гаран жэл шодтой бэшэлсэдэг ибирьтэ ургажа байгаа эдэн олон статья, хэ- алдөөн, үгэнүүд соогоо

ин гэжэ, ямар аргаар 10.000 пүүд алта гар- гурэндэ 300.000.000 гөөб гэжэ мэдэжэ аба- хүрэнэ. Тэрээнһээ ехэ мүнгэн, зэд, үнэтэ ин шулуунууд абтаа оноо тэды ехэ хараал- һаа, шухала хэрэгтэй гшад тэдэнэр, тэдэ гэшэб? Юугээр тэ- адаг юм ааб, хайшан юм ааб?» — гэжэ ыень мүнөө уншаха-

эльгээһэн түрүү- соо Алексей Максимо- гүнзэгы ажаглалта «Үргэн харгыдаа Си- сагерээ. Таанар кре-постной дарлалта үзөөгүйт, хаанһаа холо һуугаат, орон нютагтнай уужам, баян, улас түрын сүлэлгэ таатарта яһала бодол үгөө. Зайл һэн бээз, сибирягууд, урагшаал дабхигтылши».

1905 онһоо абаад Сибирьтэ дэлгэрһэн хубисхалай тэмсэлдэ Горький ехэ баярлаһан байна. Хубисхалай хүдэлөөндэ хабаадалсаһан зохёолшо В. И. Анучинда эльгээһэн бэшэг соогоо иигэжэ бэшэбэ: «Ухаангүй ехэ эрэлхэг зоригтондо дуратай хүнби, тиимэһээ Танда зүрхэнэй халуун мэндэ хүргэнэм!»

Зүлхэ (Лена) мүрэн дээрэ 1912 ондо болоһон шуһата хюдалганай һүүлээр Максим Горький нэгэ бэшэг соогоо Сибириие дахин дахин магтана: «Би Сибирь ошожо үзөөгүйб, гэбэшье олохон сибирягуудтай ушарһан байнаб — гайтайл зон даа, — эдэ зон ехэл үйлэ бүтээхэ гэжэ мүхэшэгүйгөөр этигэдэгби. Удаань баһа нэгэ бэшэхэдээ: «Һайхан лэ орон. Зониншье тэндэ ёһотой гэгшын, үнэн сэхэ зон» гэһэн юм. «Таанад элүүр энхэ зон байнат, элүүр энхэ ажабайдал тээшэ өөһэдөө бэеэ, тиигээд бухы Ород ороноо түлхигты! — гэжэ баһа бэшэһэн.

Тэрэ үедөө Горький үндэһэ яһа илгаха, бага яһатаниие дарлаха хаанта муухай ябуулгада эсэргүү, заха хизаар газарнуудта соёлой хүгжэлтые хүсөөр унтаргаха, удааруулха ябадалда эсэргүү тэмсэдэг байһан юм. Тиихэдээ Сибирьтэ уран зохёолой гал дүлэ бадаргаха хэрэгэй хойноһоо уланхадан ороһон байна. Бүри 1909 ондо Горький Сибирьтэ ёһотой томо уран литература байгуулха гэһэн угаа ехэ зорилго табиһан юм. Тэрэ гэһэнһээнь хойшо үргэн уужам Сибирь орондо томо томо зохёолшод, шэнэ шэнэ нэрэнүүд олоороо урган гаража эхилбэ. Сибиринн хүдэлмэришэн Иван Тачалов, этнограф Анучин, типографиин наборщик Всеволод Иванов, газар шэнжэлэгшэ-техник Вячеслав Шишков, партийна хүдэлмэрилэгшэ Федор Гладков, журналист В. Бахметьев, Ф. Березовский, Гребенщиков, Новоселов, Исаков, Сорокин болон бусад өөһэдынгөө зохёолой замые Сибирьһээ эхилһэн, Горькиин хёрхо нюдэн, энэрхы анхарал доро хүгжөөһэн байха юм.

1912 ондо Алексей Максимович сибирягуудта томо журнал гаргыт, юрэдөө, гэжэ дурадхаба. «Хүсэншье танда бии, бэшэхэ асуудалнуудшье эхи захагүй... Журнал гаргахатнай янаб? Гоёл байгаа», — гэжэ бэшэһэн байдаг. Энэ дурадхалыень сибирягууд тон баясхалантайгаар угтаа бэлэй. Даб гэһээр журнал эмхидхээд орхихонь бэрхэтэй байба. Тиихэдэнь түрүүн һүрэг «Сибириин согсолбори» гаргаха гэжэ шиидээ.

1913 оной эхеэр Горькидо түрүүшын зохёолнууд орожо эхилээ һэн. Алексей Максимович баярлаһандаа иигэжэ бэшэбэ: «Ура! Сборнигто ороход түрүүшын материалнуудые абабаб, тэрэ доронь уншанаб. Гансата хоёр шэнэ авторнууд! Вл. Байкаловай рассказ ехэл һайн. Дамжаггүй һайн зохёолшо болохо хүн, дамжаггүй! Тэрэ Байкалов гэдэгтнай хэн гээшэб — болохысо тодорхойгоор бэшыт, гуйнам, тэрээндээ минии баяр хүргөөрэйт, Бахметьев тухай баһал дэлгэрэнгы бэшэгты, холол ошохо хүн —холо! Зай иигээд түрүүшын боти согсолбори багсалагдаба гээшэ. Энээндэ Анучин, Байкалов, Бахметьев, Гребенщиков, Драверт, Новоселов, Тачалов болон Шишков хабаадалсана. Теэд энэтнай бүхэли алтан добоха юм! Һайн согсолбори болохо даа... Бэрхэл байнат, Сибирь! Зай, урагшаа!»

Октябриин хубисхалай һүүлээр,

МАКСИМ ГОРЬКИИН
түрэһөөр
100 жэлэй ойдо

«гэнжэ үхэл хоёрой хизаар» байһан Сибириин «социалис байгуулалтын хизаар» болоһон хойно, тэндэхи уран зохёолой, соёл культурын хүгжэлгэдэ Горький бүри ехэ анхарал хандуулдаг болоо һэн. Тиихэ зуураа социалис Сибириин хэлэшэгүй ехэ баялигые, хэмжээлэшэгүй ехэ арга боломжые һонирходог байгаа. Сибирь гээшэ «угаа уужам, аймшагтай баян орон, газар дайдань дорохи хизааргүй ехэ баялигуудаа урдамнай улам дуратайгаар нээжэ үгэдэг, айхабтар үргэн ой модотой, хүсэ ехэтэ мүрэнүүдынь хэмгүй ехэ нөөсэ хүсэтэй гэгшэ һэн. Сибириин ажабайдалай бүхы талые мэдэһэн байдаг, Ангарай зайн галай хүсэ шадалые, Алтайн шуһан эбэртэ бугануудай үдэлгые, Саланрай ашагта малтамалые, Кулундын талын ургаса таряае, Алдан дээрэхи алтанай уурхайе, Уссуриин тайгын ан гүрөөлые, Баргажанай булгые, Байгалай омолиие хуу мэдэжэ, һурагшалжа, ойндоо хадуужа байдаг байгаа.

Алексей Максимович Сибириин ерээдүй тухай һанаагаа ехэ табидаг, ухаагаа ехэ гүйлгэдэг һэн. «Айхабтар ехэ далайсаараа сэдьхэл хүдэлгэжэ, ерээдүйн Сибириин үльгэр домогто үзэгдэлнүүд үрдамни задараа, Ангарай дошхон хүсэн хүнэй хүсэндэ баригдажа номгорходоо, хэды ехэ гэрэл дулаа үгэхэ байһыень хэлэшэгүй», — гэжэ бэшэһыень уншахада досоо доһолмоор.

1922 ондо Сибириин түб болохо Новосибирскдэ «Сибириин галнууд» гэһэн журнал бии болгогдоо һэн. Тэрэ журнал үүсхэгшэ, түрүүшынь редактор Емельян Ярославский байһан юм. Тэрэ үедөө Е. М. Ярославский РКП(б)-гэй ЦК-гай Сибириин бюрогой секретаряар ажалладаг байгаа. Сибириин тэрэ түрүүшын журнал орон доторoo түргэнөөр суута гараба. Гэгээрэлэй нарком А. В. Луначарский тэрээн тухай статья толилбо: «Сибириин галнууд» хадаа заха хизаарнуудта гарадаг журналнуудай сохом һайниинь байна» гэһэн сэгнэлтэ табиба. «Сибириин галнуудые» В. И. Ленин уншадаг байгаа. Владимир Ильичэй энэ һонирхолые хүндэлэн, тус журналай редакци 1922 оной табадахи дэбтэрые бэлэг болгон эльгээһэн юм. Хальһан дээрэнь: «Ильичтэ — редакциһаа. 26. 1. 23 он» гэһэн бэшэглэл байна. Тэрэ номер Владимир Ильичэй өөрынь библиотекэһээ абтажа, мүнөө марксизм-ленинизмын институтда хадагалагдажа байдаг.

Алексей Максимович совет уран зохёолшодой нэгэдэхи Бүхэсоюзна съездын ендэр дээрэһээ Сибириин зохёол тухай, тэндэхи зохёолшод тухай баһал халуунаар хэлэһэн байдаг. «Тэдэнэр областьнуудай, илангаяа Зүүн ба Баруун Сибириин зохёолдо зайлашагүй анхаралаа табиха ёһотойбди, тэдэ зохёолдо анхаралаа хандуулха, түбэй журналнуудта хэблэхэ, соёлой ажал эмхидхэгшэд байһан тэдэнэй удха шанарые тойруулан олониигын анхарал татаха зэргэтэйбди», — гэжэ элидхэл соогоо хэлээ бэлэй.

Максим Горький наһанайнгаа эсэс хүрэтэр **залуу** зохёолшодто, тэрэ тоодо Сибириин, Буряадай, Яхадай, Алтайн, Алас-Дурна зүгэй зохёолшодто, угаа ехэ анхарал хандуулһаар байгаа. Энэл халуун хандалгань агууехэ Горькиин Сибириин зохёолшодто бэшэһэн сэсэн бэшэгүүд соо ороо юм.

Ц. ГАЛСАНОВ.

Республикын багшанарай конференци угтуулан

ҮХИБҮҮДТЭ ГОЁ ҺАЙХАНАЙ МЭДЭРЭЛ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

Бидэ, багшанар үхибүүдтэ ном зааханһаа гадна, хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэри ябуулха уялгатай гээшэбди. Эндэ классһаа гадуур хэгдэхэ хүдэлмэриин асуудалаар Прибалтийска республиканuудай һургуулинуудай дүй дүршэл тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгэхэ хүсэлэнтэйб.

Манай эндэһээ бүлэг багшанар Латви, Эстониин һургуулинуудаар ябажа ерэһэн байнабди. Тэндэ хараһан, үзэһэн юумэнүүд олон.

Бидэнэр эстетическэ хүмүүжүүлгээр илангаяа һонирхоһон, хэрэгтэй юумэнүүдые ухаан бодолдоо хадуужа абаһан байнабди.

Латви, Эстониин багшанар, түрэлхид үхибүүдээ багаһаань дуу, хүгжэм, уран һайханай зохёолнуудтай танилсуулжа байдаг. Жэшээнь, тэндэ үхибүүдые дуу, хүгжэмдэ хайшан гээд һурганаб? Хүүгэд 1-дэхи классһаа эхилээд, һургуули дүүргэтэрээ дуу, хүгжэмдэ һургагдана. Мүн ниитын эмхи, предприяти бүхэндэ хоорой коллективүүд бии. Манай үрда Ригэ хотын 45-дахи дунда һургуулиин 1—2 классай 130, 5—8 классай 120, 9—11 классай 80 һурагшадай хоорнууд дуунуудые гүйсэдхэһэн байнад. Тэдэнэр латыш арадай ба мүнөөнэй ород дуунуудые шадамар бэрхээр дуулажа, маниие ехээр баясуулаа һэн.

Хоёр республикада хоорой коллективүүдэй хоорондо саг үргэлжэ мүрысөөн болоно байдаг.

Гадна үхибүүдые хүгжэмэй инструментнүүд дээрэ наадхуулжа һургаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдадаг. Хүн бүхэн ямар нэгэн инструмент дээрэ наадажа шадаха зэргэтэй гэһэн зорилго табигдана. Дунда һургуулинуудтань духовой, инструментальна, эстрадын оркестр бии. Һүүлшын жэлнүүдтэ эндэхи зарим һургуулинуудта симфоническа оркестр эмхидхэгдэнхэй.

Дурсагдаһан хоёр республиканuудта 1 классһаа эхилжэ, эстетикэ ба ритмикын хэшээлнүүд үнгэргэгдэнэ. Тиихэдэ багшанар үхибүүдые сэбэрээр бэеэ абажа ябахаар һургажа байдаг. Баһа һурагшадай журам тухай ехэ хэлсээн, хөөрэлдөөн болодог.

Энээнэй хажуугаар үхибүүдые арадай болон классическа хатар, танцануудтай танилсуулна. Һургуули бүхэндэ, жэшээлхэдэ, Таллинай дунда һургуулида хатар танцын 4 коллектив бии. Тэндэхи 1—11 классай һурагшад искусство, хүгжэмэй хүндэ ямар нүлөө үзүүлдэгые хүсэдөөр ойлгожо абадаг. Ахалагша 9—11 классуудай һурагшад «Искусствын түүхэ» шудална. Арадай культура болон искусствын гайхамшагта памятнигуудтай танилсадаг. Гадна үхибүүдые архитектура, уран зураг, оперо ба баледэй искусство ехээр һонирхуулдаг. Таллинай оперно театрта ороходомнай, хүгжэм дуунда дуратай болоһон һурагшад ехэ олон һэн. Энэ гайхалгүй.

Гадна Прибалтийска республиканuудай һургуулинуудта үхибүүд модон дээрэ элдэб юумэнүүдые һиилэдэг. Керамикаар болон модоор элдэб дүрсэнүүдые дархалдаг, үһан ба тоһон шэрээр зурагуудые зурадаг, хубсаһа хунар оёжо, нэхэжэ һурадаг байха юм.

Һургуулинуудта уран һайханай зохёолнуудые гүнзэгыгөөр шудална. Эдир литераторай клубуудта үхибүүд дуратайгаар ябажа. СССР-эй олон яһатанай уран зохёолшодой номуудтай танилсана. Эдэ зохёолнуудаар сочинениннүүдые бэшэжэ, оюун мэдэрэлээ ба ухаан бодолоо хүгжөөжэ байдаг. Мүн гар бэшэлгын журналнууд хэблэгдэдэг, уран гоёор уншалгын мүрысөөнүүд эмхидхэгдэнэ. Искусствада дуратайшуулда эдиршүүлэй клубууд, 1—11 классуудта драматическа кружок хүдэлдэг, жэл бүхэндэ олимпиада үнгэргэгдэдэг.

Эстетическэ хүмүүжүүлгэ гансашье ажалай, зуралгын, дуу, хүгжэмэй хэшээлнүүдтэ бэшэ, мүн классһаа гадуур ябуулагдана.

Гадна багшанар, түрэлхид үхибүүдые революционно, дайшалхы ба ажалай һайн һайхан жэшээ дээрэ хүмүүжүүлхэ тушаа ехэ анхарал хандуулна. Интернациональна, эб найрамдалай, искусствада дуратайшуулай эдир литераторнуудай клубууд тэндэ һайнаар хүдэлнэ.

Һургуулинуудай газаахи, досоохиие уран һайханаар шэмэглэхэ хэрэгтэ мүн лэ багшанар ехэ анхарал хандуулна. Энэ хүдэлмэри үхибүүдэй хүсөөр бүтээгдэнэ.

Эстетическэ хүмүүжүүлгэдэ багшанарһаа гадна культурын хүдэлмэрилэгшэд: композитор, уран зураашад, уран зохёолшод, хүгжэмшэд, артистнар олоороо хабаадалсадаг юм.

Манай республикын гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд Латви, Эстониин багшанарай хүдэлмэритэй танилсажа, дүй дүршэлыень халан абаба. Маанадта культурын хүдэлмэрилэгшэд ехэ туһа хүргэжэ шадаха байна. Тиигээ һаа манай ургажа ябаа залуу хүбүүд, басагад булта артист, композиторнууд болоошьегүй һаа, дэлхэйн болон национальна искусство мэдэхэ, сэгнэжэ шадаха болохо бшуу.

Б. НЕХУРОВ,
Сэлэнгын аймОНО-е даагша.

Хэжэнгын аймагай Загастайн дунда һургуулиин багша Иван Прокопьевич Суворов һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэнэ. Тэрэ ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Тус һургуулиин дэргэдэ тэрэнэй үүсхэлээр һурагшадые политическэ талаар хүмүүжүүлхэ клуб эмхидхэгдэнхэй.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: И. П. Суворов.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

НЮТАГТАА ХҮНДЭТЭЙ

Бадма Шойдокович Шойдоков түрэл Санагынгаа үхибүүдтэ буряад хэлэ ба литература заахынгаа хажуугаар һуралсалай таһагые даагшын уялга һайнаар дүүргэдэг, дүй дүршэл ехэтэй болоһон багша гэжэ олондо мэдээжэ.

Һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулхын хойноһоо хододоо оролдожо, багшанарай хүдэлмэри нарин нягтаар шалгадаг, шанга эрилтэ табидаг. Илангаяа залуу багшанарта ехэ анхарал хандуулдаг.

Гадна нүхэр Шойдоков аймагайнгаа газетэдэ статья, корреспонденцинүүдые ходо бэшэдэг. Үхибүүдтэ зорюулжа олон рассказуудые толилуулдаг. Хоёр номой автор.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатаршалга гаргаһан, Алдар Солын гурбан орденой кавалер нютагайнгаа хүбүүн Б. М. Дамчеевтэ зорюулжа бэшэһэн поэмыень Улаан-Үдэһөө радиогоор дамжуулһыень һананабди. Мүнөө тэрэ хүдөөгэй ажабайдал харуулһан повесть бэшэжэ байнхай. Уншагшад шэнэ зохёолтойнь удангүй танилсаха байха.

Бадма Шойдокович өөрынгөө ажал хүдэлмэридэ оролдосотой һайнаар хандажа, һуралсалай һайн дүн туйладаг туладаа республикын һургуулинуудай габьяата багшын нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Иигэжэ тэрэ нютагаархинайнгаа дунда хүндэтэй болоһон юм.

С. ТАБДАЕВ.

Захаамин.

БУРЯАД ХЭЛЭ ЗААЛГА ТУХАЙ

Тус оной февраль һара соо гэгээрэлэй министерствэһээ тусхай зарлиг Яруунын аймОНО-до хүрэжэ ерэбэ гэлсээ һэн. Үльдэргын дунда һургуулиин дэргэдэ Яруунын, Хориин, Хэжэнгын аймагуудай һургуулинуудта буряад хэлэ, литература заадаг багшанарай нүүдэл семинар-практикум үнгэргэхэ тухай, тэрээндэ хамаатай хэмжээтэ бэлэдхэл тухай тэрэ зарлиг соонь хэлэгдээтэй.

Тэрэ хуралдааниинь һаяхан Үльдэргэдэ үнгэрөө. Олон жэлдэ хүдэлһэншье, ном заалгые һаяшье эхилжэ ябаһан хорёод шахуу багшанар тэндэ сугларба. ИУУ-гай, багшанарай институдай, гэгээрэлэй министерствын түлөөлэгшэд тус хуралдаанда хабаадалсаба.

— Тус хуралдаамнай буряад хэлэ болон литература заалгые һайжаруулха, түрүү дүй дүршэлые шэнжэлжэ, тэрэниие багшанарай дунда нэбтэрүүлхэ тухай асуудалнуудаар болоһон республиканска зүблөөнэй педагогическа заабаринуудые бэелүүлхэ зорилготой юм,—гэжэ Буряадай гэгээрэлэй министерствын инспектор Д. Д. Ошоров мэдүүлээ.— Иимэрхүү юумэнүүдые саашадаашье ходол үнгэргэжэ байхабди. Гэхэ зуура Үльдэргэдэ зарлагдаһан энэ хуралдаан дээрэ хэлэгдэһэн асуудалаар үнгэргэхэ хэмжээнүүдэймнай түрүүшын туршалга гээшэ...

Түрүүшын энэ хуралдаан яһала амжалтатай байба гэжэ тэмдэглэмээр. Ерэһэн айлшад, мүн баһа Үльдэргэдэ буряад хэлэ, литература заалгаар педпрактика гаража байһан БГПИ-гэй студентнэр нэн түрүүн хэшээлнүүдые шагнаба.

РСФСР-эй габьяата багшанар Ц. И. Номтоев, Д. Д. Дондокова гэгшэд буряад хэлээр, литератураар 5-дахи болон 7-дохи классуудта хэшээлнүүдые үндэр дээдэ хэмжээндэ үнгэргөө. Тэдэнэй хэшээлнүүдэй эгээл һайн талань гэхэдэ, харуулан ойлгуулха юумэнүүдээр баян, тэдэнь багшанарай оролдолгын ашаар хэгдэһэн, элдэб журналнуудһаа хайшалагдан абтаһан байха юм.

Жамса Тумуновай «Энэл даа манай герой» гэһэн шүлэгэй жэшээ дээрэһээ ажал тухай, тэрэнэй моральна удха шанар тухай зүрхэ хүдэлгэмэ хөөрэлдөө Цокто Номтоевич 5-дахи класста үнгэргэжэ, зохёолой хүмүүжүүлгын талые хурсадхажа шадаа. В. И. Ленинэй ажабайдалһаа, тэрэнэй һүнэшэгүй һайхан жэшээһээ эхилээд, Үльдэргэ нютагай ажалша алтан гартай түрүү хүнүүдэй амжалта хүрэтэр уран хурса хэлээр багшынгаа хөөрэһые һурагшадынь һайн хадуужа абаа ёһотой.

Эхэ орондоо дурлаха гээшэ түрэһэн дайдаһаа эхитэй гэһэн ёһо гуримһаа Үльдэргын багшанар үндэһэлжэ хүдэлдэг юм байна гэжэ ерэһэн айлшад нэгэн дуугаар тэмдэглээ. Үнөөхөөрөөшье Д. Д. Дондоковагай 7-дохи класста грамматикаар үнгэргэһэн хэшээл дээрэ «Нэгэ түрэл гэшүүдтэй мэдүүлэлнүүд соохи хамтадхаһан үгэнүүдэй сэглэлтын тэмдэгүүд» гэһэн темэ үзэжэ, тэрэнээ бэхижүүлхэдээ, һурагшад нютагайнгаа түрүү хонишодой һайнаар түл абажа байһан тухай мэдүүлэлнүүдые зохёогоо.

Үгтэһэн хэшээлнүүдээ зүбшэн хэлсэһэнэй удаа сугларагшад буряад хэлэндэ хамаатай асуудалнууд тухай элидхэлнүүдые шагнаа. «Республикын һургуулинууд буряад хэлэ, литература заалга ба тэрэниие һайжаруулха хэмжээнүүд» (элидхэлшэ, ИУУ-гай таһагые даагша Д. Ш. Шойдоков), «Түрэлхи хэлэнэй мүнөө сагай хэшээл ямар байха ёһотойб?» (элидхэлшэ, Буряадай гэгээрэлэй министерствын инспектор Д. Д. Ошоров), «Түрэл хэлэеэ заалгын методикын зарим асуудалнууд» (элидхэлшэ, БГПИ-гэй доцент Ц. Ц. Цыдыпов), «Буряад хэлэнэй оборoдуул, тэдэнэй сэглэлтын тэмдэгүүд» (элидхэлшэ, БГПИ-гэй буряад хэлэнэй кафедрые даагша Д. Д. Доржиев) — иимэ элидхэлнүүдые шагнаад, тэдэниие зүбшэн хэлсэнгээ, багшанар дүй дүршэлөө андалдан хөөрэлдэбэ.

Иигэжэ аймагууд хоорондын багшанар уулзажа, эрдэмтэдэй, мэргэжэлтэдэй һонирхолтой элидхэл ходо шагнажа байха гээшэ буряад хэлэ, литература заалгые саашаданъ һайжаруулха хэрэгтэ удхатайшье, туһатай байха гэжэ сугларагшад һанамжалаа.

Гэхын хажуугаар ород хэлэ, литература заадаг багшанар методическа элдэб литература дуран соогоо шэлэжэ, ажалдаа хэрэглэдэг байхадань, буряад хэлэнэйхид тиимэ аргагүй бшуу. Юундэб гэхэдэ, буряад хэлэнэй грамматикын нэгэдэхи, хоёрдохи хубинуудһаа ондоо ямаршье методическа литература үгы ха юм. Ц. Ц. Цыдыповэй зохёоһон «Буряад хэлэ заалгын методикошье» теориин «хорёоһоо» холо сааша ошоногүй.

Тиимэһээ элдэб таблица, упражненинүүдэй согсолбори хэблэлгые түргэдхэхыень буряад хэлэнэй багшанар ИУУ-гай методическа кабинедые, гэгээрэлэй министерствые уряалаа.

Мүн баһа һургуулиин учебнигүүдые зохёолгодо, элдэб методическа согсолбори табилгада эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень, һанамжа, шүүмжэлэлээ эльгээжэ, өөрынгөө дүршэл тухай статьянуудые бэшэжэ байхыень багшанарта суглаан дурадхаа.

Ц. ДОНДОГОЙ,
манай корр.

«Николай
АУМАН»

льм» киностудиин табифильм соо дүлэтэ революНиколай Бауман (нюуса «Грач») тухай хэлэгдэнэ. 1904 он. Николай Эр- Бауман В. И. Ленинэй Москвада ерэнэ. Боль- меньшевигүүд болоно хубаарһан РСДРП-гэй съездын һүүлээр һэн. ын һүүлээр Москва- гүүд хүндэ байдалда н. Ушар юуб гэхэдэ, сса, хэблэл меньшевии улэһэн байгаа бшуу. Бауман большевигүүдэй жүүлнэ, арад зоной бадаруулна. Ехэ хүсэгаргаһанайнь ашаар бии болгогдожо, түрүүмацинууд хэблэгдэжэ эй хамта хаанай тагтажа байгаагүй. Тэдэ- черносотенцууд эдэбхитэйгээр ябуулжа

атург Георгий Капра- бэшэһэн сценаряар Бауман» гэжэ фильмээ Семен Туманов табиба. Ааа режиссер-табигша оронэ: «Революционер- алай хүшэр ажабайда- харуулхын хажуугаар, түрүү интеллигенциин түлөөлэгшэдтэй Бауманай нүхэсэһэн тушаа харагшадай анхарал хандуулхаа һанаһан байгаабди». МХАТ-ай артистнар Василий Качалов Мария Андреева хоёртой манай фильмын герой нүхэрлэдэг байһан. Ородой элитэ промышленник, меценат Савва Морозовтойшье дүтын танил байгаа. Бауман нэгэтэ тэрэнэй гэртэ полициһаа хоргодоһон юм.

...Россин арад зон тэрэ үзын байдалда ехэ дурагүй болоно эхилээ. Хүдэлмэришэд хархис хүсэнүүдтэй тэмсэдэг болобо. Москвада дайшалхы дружинануудые бии болголгодо Бауман эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Полициинхид «Грачые» түрмэдэ хаажа үрдиһэн байгаа. Уданшьегүй 1905 оной революциин эхилхэдэ, засагайхид Баумание сүлөөлхэ баатай болоо. Бауман революционно хэрэгээ эсэшэ сусашагүй ябуулжа ороо һэн.

Ташкентын театральна уран һайханай институт дүүргэһэн залуу артист түрүүшынхеэ Бауманай рольдо наадаба. Театрай, киногой мэдээжэ актер Ефим Копелян фабрикант Савва Морозовой рольдо наадаа. Актриса Элина Быстрицкая Мария Федоровна Андреевагай рольдо наадаба.

(АПН).

Шэнэ КИНО

ЗУРАГ ДЭЭРЭ Шэнэ фильмһээ кадрнууд: актриса Элина Быстрицкая Мария Андреевагай рольдо. Николай Бауман мүрдэлгын үедэ.
АПН-эй фото.

РЕПОРТАЖ

БУРЯАД ОРОНДО ТҮБХИНЭХЭНЬ

Ураалай шэлэһээ эхилээд Номгон далай хүрэтэр нэмжыһэн Сибиринн нэлэнхы ехэ дайда дорюун үндэр солотой, дундаршагүй баялигтай гээшэ. Сибиринн шарай үзөөшьегүй һаа, энэ үгэ дуулахадаа «ара нюргаараа абаахай гүйлгэдэг» заримашуул байһан ха. Гэбэшье парти, правительствынгаа уряагаар шиидэнги улад зонние абаһан поезднуудай Сибирь тээшэ субахань арба үлүүтэй жэл соо олошоржол байнхай.

...Зүүн Сибиринн түмэр замай Дивизионная станци. Ашаанай болон пассажирска олон вагонуудтай ута гэгшын состав үүр сайжа байхада эндэ ерэжэ тогтобо. Уданшьегүй сэнхирногоон вагонуудай үүдэнүүд сэлигдээд, тэндэһээ хүдэлмэриин хубсаһатай хүдэр эрэшүүл гаража, олоороо сугларанород, татар хэлэн дээрэ ярилданад.

Энэ хадаа манай республикада нютагжахаар гэр бүлэтэеэ нүүжэ ерэһэн Татарай АССР-эй түлөөлэгшэд гээшэ. Ошожо уулзабабди. Домогто Буряад орон орожо, хүрэхэ газартаа тогтоһондоо баяртайнууд.

Сэлэнгэ мүрэнэй саада бэеэр уруудажа ошоһон залгаа үндэр хүбшэтэ хадануудые хаймадаад, зариманиинь:

— Оо, хүбшэ, талаар тэнсүү баян хизаар гээшэ гү эндэтнай,— гэжэ маһарна.

— Барилгын орон эндэл байгаа ёһотой. Улаан-Үдэ хотонь ой соо юмшэбы, харал даа,— гээд хара шарайтай, хүжүүншэг бэетэй нэгэниинь нүхэрөө татаад, Сэлэнгэ, Үдын уулзуур тээшэ заана. Танилсабабди. Толгат Илдарханович Хасматулин. Энэ нүхэрэй барилгаар һонирхоошонь гүбтэй байба. Нютагтаа, Чалынска райондо леспромхозой модошо дархан байһан хүм гэнэ.

Тиигэһээр байтар, нүүжэ ерэгшэдтэй урда тээнь хэлсээ баталһан манай республикын аймагуудай ажахынуудай түлөөлэгшэд түс тустаа хэдэ хэдэн автомашинануудтайгаар ерэжэ захалба.

— Яруунын «Юбилейный» совхоз ошохо нүхэд намда ерэгты!— гэжэ тэндэхи түлөөлэгшэ Анатолий Иванович Таушканов кабинаһаа бултаймсаараа оглоно. Тугаар мантай танилсаһан Толгат Хасматулин һамга бүлэтэеэ, үшөө зургаан айл бэе бэеэ оглолсон сугларжа, Анатолий Ивановичтай мэндэшэлэлдэһэнэйнгээ удаа шэнээр түбхинэхэ нютаг тухайгаа ээлүүдгүй һонирхоно.

Хүдэлмэриин хүсэ эмхидхэхэ Татарай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй дэргэдэхи управлениин начальник нүхэр С. И. Ешков нүүжэ ерэһэн нютагайхидаа удэшэжэ ерэлсэһэн байба.

— Манай республикаһаа нүүгшэд гол түлэб Буряад орондотнай эльгээгдэдэг юм,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ,— урда жэлнүүдтэ ерэжэ түбхинэһэн манай нүхэд мүнөө нэрэтэй солотой болоһхой. Тэдэнэр нютаг руугаа бэшэг бэшэхэдээ түрэл гаралнуудаа, нүхэдөө Буряадта ерэжэ ажаллахыень уридаг заншалтай. Тиимэһээ һүүлэй үедэ танай нютаг ерэхэ дуратан олошоро.

Мүнөө энэ поездоор 73 бүлэ айл ерээ. Тэдэнэй 10 бүлыень Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозойхид Слюдянка станци дээрэ угтажа абаа,—гээд Сергей Иванович хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.—Эндэ ерэгшэд барандаа шахуу залуу наһанай зон. Тэдэнэй дунда механизаторнууд, түмэршэ, модошо дархашуул, малшад, ветфельдшер, агрономууд, гагнууршад, жолоошод болон шулуушад, мүн бусадшье мэргэжэлтэй нүхэд байха. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай Татарай АССР-һээ 100 гаран бүлэ айл Буряад орондо ерэжэ түбхинөө һэн. — гээд нүхэр Ешков хөөрэнэ.

...Үглөөнэй жабар бууража, сэлмэг огторгойн тооно доогуур шэглэһэн хабарай наранай хурса гэрэл игаажа захалба. Ашанараа дахуулһан үбгэд, хүгшэд удаа дараагаар вагонуудһаа гаража, гүбээ дээрэхэнэ ошоод, оршон тойронние хаймадан, өөһэдынгөө хэлэн дээрэ үрдилдэжэ байгаад зугаална. Игаабари наранай элшэ доро сэнхирлэн байгаа Буряад нютагай шэнжэ шарай тэдэнэртэ дулаанаар үзэгдөө ёһотой.

Нигэһээр байтар Улаан-Үдын, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Хэжэнгын, Хяагтын болон Прибайкалиин аймагуудай ажахынуудһаа ерэһэн олон тоото автомашинануудта нүүжэ ерэгшэд ашаа, бараагаа үрдилдэн тээжэ байгаа һэн.

Нүүжэ ерэгшэдые гүрэншье, республикымнай хүлеэн абаһан ажахынуудшье тон хүндэтэйгөөр, бэлэдхэл һайнтайгаар угтадаг байна.

— Мүнөө манай колхоздо нүүжэ ошохо юһэн айлые шэрдээтэй, будаатай, шэнэ, дулаан гэрнүүдтэ оруулха байнабди,— гэжэ Сэлэнгын аймагай ХХ партсъездын нэрэмжэтэ ажахын түрүүлэгшэ Бимба Дарижапович Соктоев хөөрэнэ.

Нүүжэ ерэгшэдые һуулгаһан автобусууд, тэдэнэй бараа ашаһан автомашинанууд Дивизионная станциһаа гаража, хүдөө нютагуудаар тараа һэн. Тэдэнэй нэгэ бүлэг болохо 50 гаран хүнһөө бүридэһэн 13 бүлэ айл Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхоздо ерэһэн байна. Түс ажахын хүтэлбэрилэгшэд холоһоо ерэһэн нүхэдтөө халуун угталга эмхидхээ. Тиигэжэ эндэхи соёлой байшан соо үнгэргэгдэһэн баярай митинг дээрэ колхозой түрүүлэгшэ И. И. Лубсанов, аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо В. Л. Доржиев, КПСС-эй райкомой секретарь А. Я. Сыщук, дунда һургуулиин директор Б. Ж. Базаров болон дүшөөд ондо Хурамша нютаг нүүжэ ерэһэн Н. Г. Порещин гэгшэд шэнэ нүхэдөө амаршалһан байна.

Удаань нүүжэ ерэгшэдэй үмэнэһөө Ольга Алексеевна Юрьева шэнэ нютагайнгаа ээдэй халуун угтамжада харюу болгон баярай үгэ хэлээ. Ольга Алексеевна эндэ гурбан хүбүүдээрээ ерэһэн байна. Тэдэнь айл бүлэ болонхойнууд. Ахань Павел урап зураашa, киномеханик мэргэжэлтэй. Эхир хоёр дүүнэрынь — Владимир, Юрий гэгшэд газоэлектро-гагнууршанай, жолоошоной мэргэжэлтэйнүүд юм.

Хурамшын «Коммунизм» колхоз нүүжэ ерэгшэдтэ шэнэ гэрнүүдые олоор бодхоогоо. Тэдэнь ойрын сагта ашаглагдаха байна. Гадна түс ажахы шэнэ гэшүүдтэе түлөөһэгүй эдеэ хоол элбэгээр хубааһан, айл бүхэндэнь республикын, аймагай газетэнүүдые жэлээр захижа үгөө.

Танигдаагүй нютагта ерээд, хүбита бэлэг сэлэгтэ хүртэһэн багашуулшье шэнэ ханинартаяа дары дадалсаад, наада зугаагаар хүхилдэнэ.

Ерэхэ хабарай түлэг дунда һалбаран ургажа, нютаг ороноо шэмэглэхэ хабатай сэсэгүүдые бөөмэйлһэн мэтээр Үдын хурса наран үхибүүд дээгүүр игаажа байгаа бэлэй.

Б. ЖАНЧИПОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Татарай республикаһаа манай Буряад орондо ажаһууха, ажаллахаа ерэгшэд Улаан-Үдын вокзал дээрэ.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

1937 он... Л. Н. Бобыкин, А. С. Сазонов гэгшэдэй хүтэлбэри доро Буряадаймнай 5 басагад санаар Улаан-Үдэһөө Москва ороһон байгаа. Тэдэнэр харгыда 90 сүүдхэ санаар ябажа, 6065 километр зайе гаталһан юм. Энэ харгы замда баатаршалга гаргаһанайнь түлөө командын гэшүүн бүхэндэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» гэһэн орден барюулагдаһан байгаа. Һаяхан эдэнэр Улаан-Үдын туристска баазада уулзаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. А. Тыхеева, Л. К. Сукнева, В. Г. Любимская, Е. А. Константинова.

В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

ЯНЗА БҮРИИН АМТАН ЭДЕ...

Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай коллектив Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын һайндэртэ угаа амтатай элдэб түхэлэй биски... кремовэ тортнуудые олоор гаргажа эхилбэ. Энэ комбинат үнгэрһэн жэлдэ хори янзын продукци шэнээр гаргаһан байна.

Түс предприятида хэгдэһэн амтатай эдеэ городойхид, мүн город шадар ажаһуудаг хүдөөгэйхид угаа дуратайгаар худалдажа абадаг болоо. Хэрбээ хоёр жэлэй саада тээ, 1966 оной февраль һарада энэ комбинат 36 тонно пирожно болон элдэб прянигуудые, сухаринуудые хэһэн байбал, байгша оной февраль соо 49 тонно тиимэ зүйлнүүдые гаргаба.

1968 оной туршада продукци, тэрэ тоодо арбан шэнэ түхэлэй «Мозаика», «Яблочна», «Сэсэг», «Наташа» гэһэн тортнуудые, ли... монно с... сийский» ... болон бус... нүүдые г... бинадай ... лэдхэжэ ...

Городу... даг хүн ... ходо, тор... гуудые г... най рес... оной юһ... гөөр Рос... раци дон... һуури ээ...

С. ...

СОЁЛОЙ ОРДОН НЭЭГДЭ...

Баргажанай эгсэ шулуун хаданuудай саагуур үдэшын улаан наран шурган оробо. Эгээл энэ багаар Дэрээнэй жалга нугаар машинануудай хүсэтэ нэрьеэн һаалишад, хони хурьга адуулдаг согтой хүхюун хүбүүдэй хонгёо шанга дуунтай ниилэжэ. Уланхан һуурин тээшэ дабшаба.

Һайндэрэйхидэ тон адли энэ һууринай гудамжада хүн зон олон. Бултадаа согтой хүхюунүүд, шанга шангаар энеэлдэнэ. Эндэ шэнээр баригдаһан гэрнүүд олон. Теэд тэдэнэй дундаһаа шэнэһэн модоной үнэрөөр хангал татаһан, үргэн һаруул сонхотой үндэр ехэ байшан холоһоо харагдана.

Энэ гоё һайхан гэрэй үүдэндэ хүн зон олоор сугларба. Гэнтэ үдэшын боро харааниие гэрэлтүүлэн, олон сонхонуудаар электрын гэрэлэй элбэгээр адхархада, хүдэлмэришэ зон баясажа, нэрьемэ альга ташаба.

Соёлой шэнэ ордон, шэнэ һургуули, үхибүүдэй саад, яслиин хүдөө нютагуудта нээгдэжэ байхада хэн баясахагүй гээшэб даа.

Уданшьегүй хүдэлмэришэ согтой хүнүүд 250 хүнэй багтаха залда орожо, бүришье сэдьхэлээ хүдэлгэбэ.

Үндэр уужам сцена дээрэ хэдышье хүнэй зүжэг наада харуулхада хамаагүй. Һайхан даа, һайхан.

Улаан торгон хибэсээр хушагдаһан столдо түрүү һаалишад, хонишод, совхозой ударидагшад уригдажа, шэнэ соёлой ордон нээһэнтэй дашарамдуулан, сэдьхэлэй дулаан үгэнүүдые хэлэбэ.

— Манай Дэрээнэй совхозой ажалша зон дуунда дуратай, талаайдые ханхинатар дуулажа ябадаг. Эндэһээ хойшо шэнэ соёлойнгоо ордоной ендэр дээрэ гаража, нютагайнгаа хүн зон... гаа асаран, бардам ... гаа дуулаг лэ,—гэжэ рабочкомой түрүүлэ... Молосоевич Эрдынеев ...

— Бидэнэр, залу... хонишод бүри ор... ажаллан, үдэшэ бүри ... жа, сэнгэн хүхин, бэ... ряа дээшэлүүлжэ, зүж... дэхэ ёһотойбди,—гэ... бүхы залуушуулай ... лишан Эльвира Бир... лээ.

Сэдьхэлдэ дулаан ... һүүлдэ Дэрээнэй ара... бэлигтэн, зүжэг наа... ряадай АССР-эй иск... габьяата ажал ябуул... вай хүтэлбэри доро Ж. ... «Сэсэгма» гэжэ ... бэрхээр харуулжа, ... баясуулба.

К. ЖАМЫ...

ХИЛЫН САДАҺААА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

ООН-до Советскэ правительствын мэдүүлгэ таарагдаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Иорданида эсэргүүгээр Израилиин зэбсэгтэ эзэрхэг түримхэй ябуулга хэһэнтэй дашарамдуулан, Дүтын Зүүн зүгэхи байдал тухай Советскэ правительствын хэһэн мэдүүлгэ ООН-ой штабквартирада тусхай документ болгон тараагдаа.

Пакистанай национальна һайндэр

КАРАЧИ. (ТАСС). Национальна һайндэр — Пакистанай үдэр мартын 23-да Пакистанда үргэнөөр тэмдэглэгдээ. Индо-Пакистанска газар дээрэ бэеэ даанхай мусульманска гүрэн байгуулха эрилтэ табиһан Лахорско резолюци 1940 оной мартын 23-най үдэр баталан абтаһан юм. 1956 оной мүн лэ энэ үдэр Пакистан республика болоо гэжэ соносхогдоо һэн.

Пакистанай президент Мохаммед Айюб Хаан арадтаа бэшэгээр хандаа. Равалпинди, Карачи, Лахор болон Даккада сэрэгэй парадууд болоо. Ороной нииславдахи, мүн бусад городуудтахи захиргаанай байшангууд национальна тугууд болон транспарантнуудаар шэмэглэгдэнхэй байгаа. Университедүүд, колледжнууд болон гүрэнэй эмхи зургаануудта һайндэрэй урда тээ олониитын суглаанууд болоо.

Пакистанай үдэрые пакистан-совет культурна ассоциаци тэмдэглээ: Карачидахи хани барисаанай байшанда олониитын баярай суглаан, тэрэнэй һүүлээр һайндэрэй концерт болоо.

ПАТРИОДУУДАЙ СОХИЛТОНУУД

ПАРИЖ, мартын 23. (ТАСС). Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй сэрэгшэд американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй, тэдэниие дэмжэдэг оронуудай сэрэгүүдтэ зоримгой сохилтонуудые хэжэл байһаар.

Кхесанида хүреэлэгдэһэн американ эзэрхэг түримхэйшүүл блиндажнууд болон бусад бүхэлэлтэнүүд дотороо хорожо, бэеэ абархые һэдэнэ. Харин тэдэниие арадай сүлөөрэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй артиллеристнүүд мартын 23-да хүсэтэ ехээр буудаа. Американ далайн-сэрэгэй пехотын байһан газарта мянга гаран томо һомон, ракетэ тэһэрһэн байна.

Сайгон шадарай американ сэрэгэй баазануудые патриодууд миномёдууд болон ракетэнүүдээр буудаа. Франс Пресс агентствын Сайгондохи корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Бьенхоадахи бүхэлэгдэһэн пункт шадар байһан американ ба туһамаршадай сэрэгүүд илангаяа шанга буудалгада дайрагдаа. Баазанууд болон дайсанай сэрэгүүд горитой хохидолдо ороһон байха юм.

Данангдахи сэрэгэй томо баазада дүтэнэг байдаг Хойань город шадар үсэд шанга байлдаанууд боложол байһаар. Энэ райондо далайн-сэрэгэй пехотые дэмжэхын тулада командованиин эльгээһэн гурбан американ вертолёдой хоёрыень сүлөөрэлгын хүсэнүүд буудажа унагаагаа.

Сайгонһоо хойгуурхи эрье шадарай набтар газарта Вьетнамдахи эзэрхэг түримхэй ябуулгада хабаадалсадаг оронуудай сэрэгүүдэй нэгэ ротые партизанууд добтолжо, ехээр хохидолдо оруулаа.

Уэстморленд тушаалһаа буулгагдаба

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США-һаа Урда Вьетнамда байдаг зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командалагшын тушаалһаа генерал Уэстморлендые сүлөөлһэн тухайгаа президент Джонсон соносхоо. Генерал Уэстморленд энэ оной июль һараһаа США-гай армиин штабай начальнигаар томилогдохо юм.

Эзэрхэг түримхэй ябуулгада эсэргүү тэмсэлшэдэй уулзалга

СТОКГОЛЬМ. (ТАСС). Вьетнамдахи американ эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулхын түлөө тэмсэдэг уласхоорондын ба национальна организацинуудай түлөөлэгшэдэй онсо яаралтай консультативна зүблөөн Стокгольмдо мартын 23-да нээгдээ. Вьетнам тушаа уласхоорондын конференци 1967 оной зун болоо һэн. Түс конференциин эмхидхэлэй комитедэй шиидхэбэреэр энэ зүблөөн зарлагдаа. Вьетнамда США-гай хэжэ байһан эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулхын тулада шухала болохо хэмжээнүүдые зүблөөндэ хабаадагшад хэлсэхэ байна.

Дэлхэйн дүшэ тухай ороной олониитын организацинуудай 150 гаран түлөөлэгшэд, тэрэ тоодо академик Е. К. Федоров түрүүтэй Советскэ Союзай делегаци заседаниин зал соо байгаа. Тэмсэжэ байгаа вьетнам арадай түлөөлэгшэд — Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын ба Вьетнамай Демократическа Республикын олониитын делегадууд Стокгольм ерээ.

Поезднууд депо соогоо һаатаба

ТОКИО. (ТАСС). Ороной гүрэнэй түмэр замуудта ябадаг поезднууд мартын 23-да юрын сагһаа хэдэн часаар һаатажа гараа. Ушарынь хадаа Японой түмэр замшад өөһэдынгөө эрилтэнүүдые дэмжэн, забастовко хэһэн байгаа. Үйлэдбэриие «нэрижүүлгэһээ» арсаха тухайнь захиргаандаа тэдэнэр эрилтэ хэһэн байгаа бшуу. Энээнһээ уламжалан хүдэлмэришэд ажалһаа олоор гаргагдаха болоно бшуу.

Гүрэнэй түмэр замуудай хүдэлмэришэдэй бүхэяпоной профсоюзай (280 мянган хүн), локомотивуудай машинистнуудай бүхэяпоной профсоюзай (60 мянган хүн) гэшүүд забастовкодо хабаадаа.

Бэелүүлэгдэхээр хараалагдажа байһан «нарижуулгада» эсэргүү ябуулгануудые Японой түмэр замшад нёдондо жэлэй эсэсһээ эхилэн нэгэтэ бэшэ хэһэн байха юм. Мүнөөнэй забастовко хадаа гурбан үдэрэй урда тээ эхилһэн шэнэ ябуулгануудай түгэсхэлэй хэмжээн болоно.

Уругвайн таряашадай эрилтэ

МОНТЕВИДЕО. (ТАСС). Уругвайн хойто талада байдаг саахарай плантацинуудай хүдэлмэришэдэй аяншалгада хабаадагшад эндэ хүрэжэ ерэбэ. Тэдэнэр 600 километрэй замые һара үлүүтэй саг соо гаталаа. Бүхы жэлэй турша соо саг үргэлжын хүдэлмэреэр өөһэдыень хангаха, тэрэшэлэн ажалһаа гаргалгые болюулха хэмжээнүүдые абаха тухай засагаархидта эрилтэ хэхэ гэжэ хүдэлмэришэд һанаашална. Гадна ажал ба забастовко хэхэ эрхэ тухай хуулинуудые сэхиха, материальна байдал һайжаруулха эрилтэ тэдэнэр хэхэ юм.

Колоннын ябажа гараһан бүхы замда талархалгын митингнүүд болодог байгаа. Аяншалгада хабаадагшадта хаа хаанагүй шадаха зэргээрээ материальна туһаламжа нютаг нютагай зон үзүүлдэг байгаа бшуу. Ажалшадай национальна конвентын —ороной тон томо профсоюзна нэгэдэлэй түлөөлэгшэд колонные угтаа.

Аяншалгада хабаадагшад өөһэдынгөө эрилтэнүүдые Уругвайн правительствын түлөөлэгшэдтэ, тэрэшэлэн парламентын заседани дээрэ найруулан хэлэхэ байна.

Никарагуагай эхэнэрнүүдэй демонстраци

ГАВАНА. (ТАСС). Никарагуагай 700 гаран эхэнэр ороной ниислэл Манагуа городой үйлсэнүүдээр жагсаалаар ябажа, тэдэндэ ажал хүдэлмэри үгэхэ тухай правительствада эрилтэ хээ гээд Пренса Латина агентство мэдээсэнэ. Хэдэ хэдэн өөдолой фабрикануудай эздэй предприятинуудаа хаажа, эхэнэр хүдэлмэришэдые ажалгүй болгоһонойнь һүүлээр демонстраци болоһон байна бшуу.

ДОСААФ-ай ГУРБАДАХИ АВТОМОТОЛОТ...

ДОСААФ-ай хоёрдохи автомотолотерей тараалга нэгэдэхидээл амжалтатайгаар үнгэрэгдэһэн байна. Тэрэ арад зоной, илангаяа оборонын обществын гэшүүдэй дунда олоор тараагдаһан байха юм.

Совет хүнүүд ДОСААФ-ай хоёрдохи автомотолотерейдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсахадаа, Эхэ оронойнгоо оборонын хүсэ шадал бэхижүүлгэдэ хубитаяа оруулжа байнабди гэжэ зүбөөр ойлгоһон байгаа.

Хоёрдохи автомотолотерей оборонно-ниитын ба спортивна хүдэлмэри арад зоной дунда саашадань хүгжөөхын, ДОСААФ-ай материально-техническэ баазые үргэдхэхын тула гаргагдаһан байна. Тиигэжэ тэрэниие үнгэргэлгөөр оборонын общество эмхидхэлгэдэ ниилээд ехэ мүнгэн зөөри оруулагдаһан байха юм. Тэрэшэлэн автомотолотерей худалдан абаһан хэдэн арбаад мянган хүн автомобиль, мотоцикл, мотороллер болон бусад үнэтэ эдлэлнүүдые шүүгээ.

Хоёрдохи автомотолотерейгээр республикадамнай табан «Волга», табан «Москвич-408», зургаан «Запорожец» автомобиль, элдэб маркын ерэн мотоцикл, мотороллер, мотопед, мотовелосипед шүүгдэһэн байна. Тиимэһээ автомотолотерей абахые хүсэгшэд республикадамнай олон болонхой.

Мүнөө жэлдэ ДОСААФ-ай гурбадахи автомотолотерей гаргагдахань. Лотерейн условиин ёһоор, хамта дээрээ 40 миллион түхэригэй шүүбэри энэ лотерейгээр абтаха.

Гурбадахи автомотолотерейгээр оруулагдаһан олзо түрүүшын хоёр лотерейдэл арад зоной, илангаяа залуушуулай дунда оборонно-ниитын хүдэлмэри саашадань һайжаруулгада, сэрэгэй, техническэ түхэлэй спорт хүгжөөлгэдэ, оронойнгоо арадай ажахын ба оборонын хэрэгтэ, мүн ДОСААФ-ай һуралсалай байшан, спортивна барилгануудые бодхоолгодо, курс болон кружогуудта техническэ мэргэжэлтэдые һурган бэлэдхэхэ ябадалда зорюулагдаха болоно.

Ажалшадай хүсэл эрмэлзэлые хараада абажа, ехэ шүүбэринүүд үсөөдхэгдэжэ, шүүбэриин тоо олон болгогдоо. Хэрбээ урдань ДОСААФ-ай автомотолотерейгээр автотехникэ олоор шүүгдэдэг байһан һаа, гурбадахи автомотолотерейгээр автомашина, мотоцикл, мотороллер болон бусадһаа гадна, онгосын мотоор, транзисторна радиоприемник, мүнгэн шүүгдэхэ байна.

Гурбадахи автомотолотерейгээр хамтадаа 1 500 000 шүүбэри тудагдаха. Энэ хадаа 1967 оной автомотолотерейн шүүбэриһээ 30 шахуу дахин ехэ болоно.

Гурбадахи автомотолотерейдэ «Волга» гэжэ 800 автомобиль, «Москвич-412» мар... автомобиль, «Запор... маркын 1440 автома... Урал-2» 1920 үлгыт... «ИЖ-Юпитер-2» 32... Планета-2» 3040, «... 3200, «М-105» 170... 1120 «Тула-Турист» ... «Вятка-2» маркын 48... лер, 7360 мотопед, 60... лосипед, онгосын 784... кын мотоор, 12800 ... ник, туд бүридөө 5... 1.440.000 мүнгэн ... даха юм.

Лотерейн билет ... районуудай бүхы эхи... цинууд, сэрэгэй част... оной апрелиин 1-һээ ... эхилхэ байна.

Лотерейн билет 1 т... тэй. Тэрэ биледые ... коллективүүд, ниитын ... худалдаха юм. Гурба... толотерейн билет тара... дань худалдаһан мүн... процент шан үгтэдэг ... мүнөө 2 процент шан ... болонхой.

ДОСААФ-ай гурбада... лотерейн тираж 1968 ... рьда Москвада болох...

В. ОЛЬХОВА...
ДОСААФ-ай рес... комитедэй т...

СПОРТ

ХАБАРАЙ УРИЛДААН

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: урилдаанда эрхимлэһэн «Буревестник» бүлгэмэй командын капитан Евдокия Ли.
Э. ЛАПИНАЙ фото.

Үнгэрэгшэ амаралтын үдэр Сэлэнгын арал дээрэ оршодог санын станцида ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Улаан-Үдын спортсменүүдэй хабарай урилдаан үнгэргэгдэбэ.

Эгээ түрүүн эрэшүүл найман модондо урилдахаар жагсажа, тэдэнэр стартова пистоледэй дууһаа үргэһэн мэтэ гүйлдэбэ. Үшөө гэдээдүй, хонхосог, болдогтой газараар урилдаха гээшэ тиимэшье амар бэшэ. Урилдаанай эхилһээр 24 минута 59,4 секундын үнгэрөөд байхада, «Забайкалец» гэжэ спортивна клубай түлөөлэгшэ Владимир Цыренов финишэй зурлаада ерэһэн байна. Энэ нүхэрнай тээгэн Ессентуки хотодо үнгэргэгдэһэн Бүхэроссиин урилдаанда хабаадахадаа, хоёрдохи һуури эзэлһэн байгаа. Гадна Владимир Цыренов Советскэ Союзай арбаад эрхим гүйгөөшэдэй тоодо оронхой. Тэрэ мүнөө найман модоной зайе тон хүнгөөр дабажа, харагшадай альга ташалган доро угтагдаһан байна. 25 минута 45,3 секунда саг харуулһан «Ажалай резервэнүүдэй» түлөөлэгшэ Алексей Михалев хоёрдохи һуурида гараа. Мүн энгэ бүлгэмэй спортсмен Рафис Якупов гурбадахи һуурида хүртөө. Тэрэнэй саг 25 минута 54,2 секунда болоһон байгаа.

Удаань 2000 метртэ эхэнэрнүүдэй урилдаан эхилээ. Дурсагдагша зайе 7 минута 20,7 секунда соо дабаһан манай республикын эрхим гүйгөөшэдэй нэгэн, «Буревестник» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Евдокия Ли эрхимлэһэн байна. 7 минута 51,0 секунда саг харуулһан «Спартагай» Лидия Мочалова хоёрдохи һуурида гараа. Гурбадахи һуурида мүн лэ «Буревестнигэй» түлөөлэгшэ Васса Перелыгина гараа. Тэрэ 7 минута 51,9 секунда саг харуулаа һэн.

Гурба, нэгэ модондо урилдаһан залуу басагад, хүбүүдэй дундаһаа Т. Ахманиева («Буревестник»), Л. Бикбулатова («Труд»), Ю. Климов («Труд»), А. Денисов («Буревестник») гэгшэд эрхимлээ.

Мүрысөөнэй командна дүнгөөр «Буревестник» бүлгэмэйхид түрүү һуури эзэлжэ, ВЛКСМ-эй обкомой, республикын спортсоведэй болон «Буряадай залуушуул» газетын шангуудта хүртөө.

Ж. БУЛАТОВ.

ПРАВДА БУ...

Мүнөөдэрэй ...

Нэгэдэхи хуудаһ... ...мационно мэдээсэл... лан һайжаруулгаар ... хоёр һарын ябаса ... глазовай статья. «... лэдхэлэй габшагай ... гаршаг доро инфор... родой хоёрдохи зу... Балдуевай фоторе... шухала мэдээсэлнүү...

Хоёрдохи хууд... хонишодой һуралс... шаг доро И. Сокол... риин шатанууд» ...

Гурбадахи хуу... Горькиин түрэһөөр ... до зорюулагдаһан ...

Дүрбэдэхи хуу... саанаһаа абтаһа...

Реда...
Ц. Ц. ЦИБ...

Н-04438.